

TPLA107B103

కమ్యూనిస్టు పార్టీ

అంటే

(నాటకం)

~~ప్రకటన~~

Published by V. Krishna Rao

at Narsimha Rao

రచన:

సత్యనారాయణ గంగు

వాస్తవ ప్రచురణ.

7-1-1950

ప్రథమ ముద్రణ

1954

2

ఒక రూపాయి

లీలా ప్రెస్,
విజయవాడ-2.

మహాభారతము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

పాత్రలు

నిత్యబాబు :-	కమ్యూనిస్టు సభ్యుడు. వయసు 18
సత్యవాణి :-	కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యురాలే ,, 16
సీతారామయ్య :-	నిత్యబాబు తండ్రి ,, 45
రాజారావు :-	జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ,, 35
	ఆర్గనైజర్
సుబ్బారావు :-	తాలూకా పార్టీ ఆర్గనైజరు ,, 38
సుశీల :-	సుబ్బారావుగారి భార్య
	మహిళా నాయకురాలు ,, 30
గంగా-గోపాలారావులు :-	పార్టీ సభ్యులు కుర్రాళ్ళు.
జనార్దనరావు :-	ఉద్యోగిస్తుడు.
లలిత :-	జనార్దనరావు భార్య.

(ఇంకా ఇతరులు సమయానుకూలంగా వస్తుంటారు.)

అంకితం

వాస్తవాన్ని నిర్భయంగా చాటగలవాళ్ళకు
 వాస్తవాన్ని నమ్మగల వాళ్ళకు
 వాస్తవాన్ని ఒప్పుకోగలవాళ్ళకు
 ఒక్క తిండితోనే తృప్తిపడక

తిండి సగమున్నాచాలు స్వేచ్ఛమాత్రం
 పూర్తిగాకావాలనే వాళ్ళకు.

మొదటి రంగం

(నిత్యబాబు - 16 ఏండ్లవాడు. తన గదిలో టేబిల్ నుండు కుర్చీలో కూర్చుని దీర్ఘంగా పుస్తకంలో తలపెట్టి చదువుతూవుంటాడు. టేబిల్ పైన - మార్క్స్, లెనిన్, స్టాలిన్, జోషీలు వ్రాసిన గ్రంథాలువుంటాయి. గది అంతా కమ్యూనిస్టు నాయకుల పటాలతో జండాలతో అలంకరించి వుంటుంది. నిత్యబాబు కాగితాలు తిరగవేస్తూవుంటాడు. మద్యమద్య సిగరేట్ కాలుస్తూవుంటాడు. కాసేపు కుర్చీలో నెల్లకిలా పడుకుని రాగాలుతీస్తూ వుంటాడు.)

పాట.

ఎర్రపతాకా - మా ముద్దుపతాకా

శత్రులగుండెకు - తుపాకిగుండె

మిత్రులగుండెకు - కనచంబై నిలచే ఎర్ర॥

ఎగరేస్తాం ప్రపంచమంతా - ఎర్రపతాకా

స్థాపిస్తాం ప్రజాస్వామికం - భూమంత

సాధిస్తాం సామ్యవాద - జగత్తులో

శాంతి, సుఖమూ, స్వేచ్ఛా.

అందిస్తాం అందరికీ - ఆవాదజగత్తులో॥ ఎర్ర॥

(నిత్యబాబూ తండ్రి సీతారామయ్యగారు ప్రవేశం—
(ప్రవేశిస్తూనే నిత్యబాబుతో.)

సీతారా:- నీ ప్రవర్తన దిన దినం మితిమీరి పోతువుంది. చదువట్లా నాశనంచేశావు- ఉద్యోగమూ చేయనన్నావు నిండా 16 ఏండ్లన్నా లేవు మమ్మల్నందర్నీ డిఃఖ్కురించి ఈ పాడు పార్టీలో చేరి చెడతిరుగుతున్నావు, 13 న ఏట నీకీ పార్టీ జబ్బు పుట్టింది అప్పటినుంచి ఇప్పటికి సదహా రేళ్లు నచ్చినా, ఒక దైవం లేకుండా ఒక గురువు లేకుండా- ఒక పెండ్లి లేకుండా చెడిపోయి తిరుగుతున్నావు. హ్యూయో ఈ పాడు కమ్యూనిస్టు పార్టీనీ మానుకుంటే బంగారంగా మొన్న నచ్చిన సంబంధాన్ని చేసుకుంటే ఏ వేలు వచ్చేవే, అయిదు వేలు కట్నమిస్తామన్నారే - కట్నాలక్కర్లేదట మొనగాడికి- తనిష్ట మొచ్చినట్టు చేసుకుంటాడట మొనగాడు.

నిత్య:- (లేచి బాగా వుదేకంతో) నాన్నా, నీకెన్నో సార్లు చెప్పాను, నేచేసుకోనూ, చేసుకోనూ- చేసుకోనూ అని.

సీతారా:- నీవు చేసుకోకపోతే పోయూవ్ కాని దాని పెండ్లి ఎందుకు చెడగొట్టావ్.

నిత్య:- ఎందుకా మనకున్న డబ్బు చాలదూ?

సీతా:- ఆ చాలుతుంది, ఇంకో అయిదేళ్ళ తరువాత మీ అయిదుగురు అన్నదమ్ములూ పంచుకుంటే తలా ఒక కానీ రాదు.

నిత్య:- అయితే డబ్బుకోసం ఎవడో కురూపి వెధవని తీసు కొచ్చి దాని కంటకడతావా వీల్లేదు. అలా నా చెల్లెలి

పెండ్లి జరగడానికి వీల్లేదు. దాని కిష్టమైనవాణ్ణి అదే చేసుకుంటుంది.

సీతారా:- ఇష్టాలూ గిష్టాలూ కుదరవు. మనం బ్రాహ్మణం. నీవు మాలవాడి కూడు తింటున్నావని మే మందరం తింటామా - దాన్ని ఏమాలవాడో చేసుకుంటే పూర్కం టామా వీల్లేదు. ఆచారంప్రకారం హిందూమత సాంప్రదాయం ప్రకారం-

నిత్య:- మతమూ - సాంప్రదాయం, హిందూమతం, అందులో మన బ్రాహ్మణత్వం స్త్రీల పాలిట మృత్యుదేవత, వాళ్ళ స్వేచ్ఛను అరికట్టి - వాళ్ళు వలవల ఏడుస్తుంటే.

సీతారా:- నీ కమ్యూనిస్టుపార్టీ వుద్దరిస్తుందిలేవోయి స్త్రీలను.

నిత్య:- తప్పక. స్త్రీల స్వేచ్ఛకేకాదు ప్రపంచ మానవస్వేచ్ఛకే పోరాడుతుంది. మానవజాతిని బానిసత్వంలో దరిద్రంలో మంచి అమాయక మానవకోటి రక్తం జలగల్లా త్రాగుతూ మత్తెక్కి ప్రభుత్వాలుచేస్తున్న, సామ్రాజ్యవాదుల, పెట్టుబడిదార్ల గోరీలు తప్పక కడుకుంది. కమ్యూనిస్టుపార్టీ దారిద్రాన్ని బానిసత్వాన్ని నిర్మూలిస్తుంది. స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాల నిర్మాణంచేస్తుంది. దానికోసం పోరాడుతుంది.

సీతారా:- పోరాడతావు, కాల్చి పారేస్తారు పోలీసులు.

నిత్య:- భయంలేదు. అనందంగా చచ్చిపోతాను, ప్రజలకోసం.

సీతారా:- (నెత్తిన చేతులు పెట్టుకొని ఒణుకుతున్న గొంతుతో) ఎంత ముద్దుగా పెంచాను ఎంత వృద్ధిలోకి వస్తాడనుకున్నాను. ఎంత డబ్బు ఖర్చు పెడుతున్నానాకు కష్టంగా వుండేదికాదు. చివరికి ఇట్లా అయ్యాడు. పాడు పార్టీలో చేరి హోటలుకొచ్చినట్లు అన్నానికి యింటికిరావడం తినడం పోవడం.

నిత్య:- నాన్నా నీ కంత కష్టంగావుంటే, ఇంటికి రావడం కూడా మానేస్తాను. కాని పార్టీని అనబోకు కమ్యూనిస్టు పార్టీ అంటే మామూలు తమషా పార్టీ కాదు. మహామహులైన మార్క్స్, లెనిన్, స్టాలిన్, జోషిలపార్టీ-ప్రపంచ ప్రజలపార్టీ-

సీతా:- మరిలేకపోతే లక్షణంగా ఇల్లుండగా వూళ్లో అద్దెపెట్టి ఈ గది ఎందుకురా నీకు.

నిత్య:- ప్రశాంతత కోసం.

సత్యవాణి:- (15 ఏండ్ల పిల్ల-పార్టీసభ్యురాలు, పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చి) నిత్యబాబుగారూ, నిత్యబాబుగారూ పృద్వీసింగు కథ నిన్నసగంలో ఆపేశారు అదిచెప్పరూ-భలే బాగుంది.

సీతా:- (కోపంగా) ఊఁ (అని నిట్టూర్చి) ఇంకేం ఇందుకే ఏడి అద్దె గదులల్లో చేరింది-భీమర్నాద్లుడా నీముఖం చూడ కూడదు-

(అంటూ చేరచేరా వెళ్ళి పోతాడు.)

నిత్యబాబు:- (సత్యవాణితో) సత్యవాణీ కూర్చో, ఆమంచం మీద ఆపుస్తకం చదువుతూ- ఇప్పుడే వస్తాను దొడ్లోకి.- పోయి (లోపలికి పోతాడు)

(సత్యవాణి మంచంమీద కూర్చుని పుస్తకం చదువుకుంటూ వుంటుంది.)

రాజారావు:- (ప్రవేశం. జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆర్గనైజర్ చేతిలో లెదర్ బ్యాగు, కళ్ళకుజోడు) సత్యవాణీ నువ్వికజరు. వున్నావు. గుడ్.

సత్యవాణి:- (లేచి) ఓ రాజారావుగారా రాండి కూర్చోండి. బెజవాడనుంచేనా.

రాజా:- (కూర్చుని)-ఆఁ బెజవాడనుంచే నిత్య బాబున్నాడా-

సత్య:- ఆఁ వున్నారండి - ఇప్పుడే లోపలికెళ్ళారు. (లోపలికి చూస్తూ-)

నిత్యబాబుగారు, జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆర్గనైజరు రాజారావుగారొచ్చారు.

నిత్య:- (లోపలునుంచే) వస్తున్నా-(వచ్చి) రాజారావుగారా, ఇదేనా రావడం.

రాజా:- తాలూకా పార్టీ ఆర్గనైజరు సుబ్బారావుగారెక్కడ.

నిత్య:- పూళ్ళోనే వున్నారండి.

రాజ:- ఆయన భార్య సుశీలగారుకూడా తాలూకా మహిళా సంఘాభివృద్ధికి బాగా కృషి చేస్తున్నదనుకుంటా.

ఆఁ తరువాత సత్యవాణి ఎట్లావుంది నిత్యబాబు.

నిత్య:- అదుగో చూడండి కనపడుతున్నే వుందిగా.

రాజ:- అదికాదోయి పార్టీ ప్రచారం ఎట్లా చేస్తున్నదని-

నిత్య:- దానికేమండి బ్రహ్మాండంగా చేస్తున్నది. చక్కటి
బుర్రకథలూ, నృత్యాలుచేస్తూ ప్రజలలో పార్టీ ప్రచారం
బాగా చేస్తున్నది.

రాజ:- ఇక లాభంలేదోయి నిత్యబాబూ మీ యిద్దరికీ పెండ్లి
చేసేయ్యాలి.

నిత్య:- ఏం

రాజ:- ఏమేమిటోయి సత్యవాణి - నిత్యబాబూ ఒకరిమెళ్ళో
ఒకరు పూలదండలు వేసుకుంటుంటే చూడాలనివుంది. నాకే
కాదు పార్టీనాళ్ళంతా అదే అంటున్నారు. సత్యవాణి
తలిదండ్రులుకూడా అదే అన్నారు. కదూ సత్యవాణి
ఏమంటావు.

సత్య:- (ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుతుంది).

రాజ:- ఇంకో సంవత్సరం ఆగుతామంటారా, సరే ఆగండి.
ఇంకా చిన్న పిల్లలేగా మీరు.

(తె ర)

రెండవ రంగం

(నిత్యబాబు - తనగదిలో మొదటి రంగంలో లాగే దీర్ఘంగా పుస్తకాలలో మునిగిపోయి వుంటాడు. కాని మాన్యు. ఇప్పుడు టేబిల్ మీద రెండు వైపులా రెండు రకాల పుస్తకాలుంటాయి.)

తెరవెరుకనుంచి ఒక కంఠస్వరం:-

నిత్యబాబు గత మూడు నాలుగు సంవత్సరాలబట్టి పార్టీ యే తనుగా, తనే పార్టీగా పనిచేసాడు. కాని ఇప్పుడు నిత్య బాబు పూర్తిగా మారిపోయాడని చెప్పొచ్చు. ఒక ఏడాదిగా మార్క్స్, లెనిన్, స్టాలిన్ గ్రంథాలతోపాటు ఒక కొత్త గ్రంథాలుకూడా చదవడం మొదలు పెట్టాడు. చదవడమే కాదు వాటి ప్రచారం కూడా మొదలు పెట్టాడు. ఆ పుస్తకాలు అనేకరకాల, అనేకకవులు సంబంధించినవి. ప్లేన్, బైరన్, మొపాసా, ప్రాయిడ్, -షా, డెమర్ట్ ఖయ్యం, ఎన్లీన్, చలం, వగైరా వగైరా. ఇంకా ఎన్నో యితర వేదాంత గ్రంథాలు కూడా. సెయింట్ పాస్సిస్, మనదేశంలో వేమన ఇల్లానే ఇంకా. కానీ ఈ గ్రంథాలు చదవడం పార్టీ నాశ్చ కిష్టంలేదు, అవన్నీ అరాచకపు ప్రేమ పుస్తకాలని, వేదాం, తాలని భౌతిక వాదులైన కమ్యూనిస్టులు అవి చదవ గాదని నిత్యబాబును పార్టీ నాయకులు హెచ్చరించారు. ఆకలి కథల కవిత్వమే ప్రజాసాహిత్యమని, అదే అభ్యుదయ కవిత్వమని, అదే కమ్యూనిస్టులమైన మనసు అవసరమని, అదే అనుస

రించాలని నిత్యబాబుకు చెప్పారు. అవిచదవద్దన్నాడు. కాని నిత్యబాబువినిపించుకోవడంతేదు. అవేమీ తప్పకానని అవి చాలా ఉత్తమ గ్రంథాలని, తనస్వేచ్ఛ నడ్డటానికి ఏల్లేదని విపరీతంగా వాదిస్తున్నాడు. ఆకలిబాధ తీరార్నించే ప్రేమ బాధ తీరార్నించే నంటాడు. పార్టీ అంటే ఒక విధమైన ఆసంతృప్తి కూడా రేగింది పూర్వం తనకు పార్టీ స్వతి రేకుల్లోనే తప్పులు కనపడేవి. ఇప్పుడు పార్టీ మనుష్యుల్లో కూడా ఏమో మోసపు చిహ్నాలు కనపడుతున్నాయి. పార్టీ నుంచి ఎప్పుడు బయటకుపో దామా అని నిత్యబాబూ, ఎప్పుడు వెళ్ళకొడదామా అని పార్టీ చూస్తోంది.

(తెర వెనుక ద్వని ఆగుతుంది. నిత్యబాబు కుర్చీలోంచి లేచి)

ఓకీయ్, ఓషెల్లీ, ఓహోచలం, ఏమివ్రాతలయ్యా మీవి, మనుషుల్ని కదిలించే రచనలు, కవ్వించి ప్రేమలో ముంచెత్తే కథలు, స్త్రీ, పురుష ప్రేమకు పరిమితితేని స్వేచ్ఛ ప్రసాదించారు. మీరచనల్లో ఎక్కడా కట్టుదిట్టాలు: కఠోర మైన, ఆచరణ కసాధ్యమైన నీతులూలేవు-

ఓ ఉమర్ ఖుయాం, నీసిద్దాంతం ఎంత బాగుందోయి-

ఒక చక్కటి స్త్రీ-

ఒక పాత్ర పానీయం-

ఒక చెట్టుక్రింద ఓహో అంతకన్నా ప్రపంచంలో కోరు కోరిగిందేముంది ఓమా పెద్ద మనిష్యుల కపట వేషాలు ఎంత

చక్కగా బహిరంగ పడుస్తావోయీ ఓపాన్సిస్ మనుషుల్ని
ప్రేమించడమంటే ఏంటో, సేనించడమంటే ఏంటో నీకే
తెలుసు, దూరంగావుండి శేనచేయలేదు- దూరంగా ఉండి
దానంచేయలేదు నీవు. సర్వసంపదలు వున్నప్పటికి బుద్ధిజిలా
సర్వసంగ పరిత్యాగివై జనసేవచేశావు. ఆఖరికి కుష్టుగోగులకు
సైతం దగ్గరకు పోయితాకి పరిచర్యలు చేసావు.

అది సేవంటే - అది ప్రేమంటే - నీ శిష్యులుగా
చేరాలంటే ఆస్థినేకాదు. విజ్ఞానాన్ని కూడా నదిలేసి వర్తిమూర్కు
డుగా మారి చేరాలన్నావు నిజమే నీసిద్ధాంతం చాలామంచిది.
విజ్ఞానం ఎక్కువోడంవల్ల ఇన్ని అసర్థకాలువచ్చిపడుతున్నాయి.
చదువు లెక్కువ కావాలంటున్నారు. ఎక్కువోతే దేశం బాగు
పడుతుందట. అంటున్నారు యిప్పుటివాళ్ళు. కాని అబద్ధం ఈ
చదువులు మానవునికి అహంకారానిస్తున్నాయి హృదయాల్ని
రాళ్ళగా చేస్తున్నాయి. అనవసరం. ఈ చదువులు-ఈవిజ్ఞానం
హృదయంలేనప్పుడు ఏమింటే ఏం లాభం. ఇట్లాంటి గొప్ప
వాళ్ళ భావాలను చెత్త అంటున్నారు కమ్యూనిస్టులు విమర్శిస్తు
న్నారు. నేను ఒప్పుకొను ఈ విమర్శనలు.

(పోయి మరిచంమీద పడుకుంటాడు)

(సొమ్మసిలి నిద్రపోతాడు. 10 నిమిషాల అనంతరం)

సత్యవాణి:- (ప్రవేశించి) మంచంనద్దకుపోయి నిత్యబాబూ భుజం
పట్టుకుని పూవుతూ-) నిత్యబాబుగారూ ఏయి-నిత్యబాబు

గానూః అబ్బ లేనరేం- (తన ముఖం బాదుకుంటూ) అబ్బ
ఇదేం మొండినిద్ర - నిత్యబాబుగానూ లేనండి-

నిత్య:- (లేచి) నువ్వా, సత్యవాణీ, దా కూర్చో (చెయ్యి
పట్టుకు లాగి తన స్రక్కన కూర్చో పెట్టుకుంటాడు).

సత్య:- ఎంతసేపటినుంచి లేపుతున్నా లేనరేం.

నిత్య:- ఏమిటో సత్యవాణీ - పడుకోగానే హాయిగా నిద్ర
పట్టింది. తుణంతో, మనసంతా పాడైపోయివుంటే పడు
కున్నా. చక్కటి కల గన్నాను.

సత్య:- కల అంత బాగుందా అండి.

నిత్య:- అవును సత్యా, కలలే బాగుంటున్నాయి యిప్పుడు.
కలలల్లోనే మంచి మనుషులు కనపడుతున్నారు. హృదయ
మిచ్చి మాట్లాడుతున్నారు. మేల్కొన్నప్పుడో - అంతా
కటికివాళ్ళు, హృదయం లేనివాళ్ళు, తుక్కుమనుషులు,
కుళ్లు మనుషులు, హృదయం లేని జ్ఞానులు ప్రత్యక్షమౌ
తున్నారు. వాళ్ళకో మాట్లాడి, పోట్లాడి నా హృదయం
పాడైపోతూవుంది. చిందుకే ఇప్పుడు ఎక్కువగా నిద్రనే
కోరుకుంటున్నాను. నిద్రలో నచ్చే మనుషులతో ఆడు
కోడానికి పాడుకోడానికి-

(ఒక క్షణమెడమిచ్చి ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి)

దేశానికి స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యానూ, మామూ, గుడ్డా,
తీసుకురాగల చొక్కా కమ్యూనిస్టుపార్టీయే అనుకున్నాం. దేశా

లకు స్వాతంత్ర్యాలు తీసుకురావడమేమోగాని, ముందసలది, మనకే మన పార్టీలో కరువైపోయింది. ఇక దేశానికి, ప్రపంచపు కోటాను కోట్ల జనాభాకు, ఏ స్వేచ్ఛ పరిపాదిస్తుందో అర్థం కాకుండావుంది. నమ్మటంకూడా కష్టంగానేవుంది.

సత్య:- నిజమే నాకూ అలాగేవుంది, పాడుపార్టీ పాడైపోయింది. “స్వేచ్ఛ, స్వేచ్ఛ” అని అరవడమేకాని ఆచరణలోచూస్తే పూజ్యం. మరే మొన్న మీరిచ్చిన మైథానం చదువుతూ వుంటే తాలూకా పార్టీ ఆర్గనైజరు సుబ్బారావుగారిచ్చి పుస్తకమంతా చించేసి పైగా ఆడపిల్ల అనేదికూడా లేకుండా నానా మాటలూ అన్నాడు. (కంట తడిపెట్టుకుంటుంది)

నిత్య:- (అమాంతం లేచి) నిన్నా, మాటలా:-పుస్తకం చించడమూ వెళ్ళి ఇప్పుడే కన్నుకుంటాను. ఏం తెలుసు ఆయనకు అసలేవరాయన చించడానికి, నిన్ను మాటలనడానికి.

సత్య:- లేచి (నిత్యబాబు చెయ్యిపట్టుకొని) వూర్కొండి పోట్లాటలతో వాదనలతో అసలే మీ మనసంతా పాడై పోయివుంది పడుకోండి.

నిత్య:- పాడవనీ-పిచారంలేదు-

(పుద్మతమైన కంఠంతో) మనస్వేచ్ఛను అడ్డుకోడానికెవరికీ అధికారంలేదు ప్రపంచలో. కమ్యూనిస్టు సాహిత్యమొకటే సాహిత్యమూ-ఇంకెవరిదీకాదా-ఒప్పుకోను-

సత్య:- నానోనం వూక్కుంటారా, వూక్కోరా-కూక్పోండి-
అబ్బ కూక్పోమమ్మంటే.

నిత్య:- (కూక్కుంటాడు, కూక్పోని.) ఆ లేబిల్ మీద సిగ
రెట్ పెట్టా, అగ్ని పెట్టా ఇట్లా పడేయి.

సత్య:- మళ్ళీ యిందులో సిగరెట్లు - గుండెంతా ఎందుకు
పోయేబట్లు.

నిత్య:- పోతే పోయిందిలే, నన్ను చంపక ముందిట్లా పడేయి.

సత్య:- (తీసుకొచ్చి యిస్తుంది.)

నిత్య:- (కాలుస్తూ దగ్గుతుంటాడు.)

సత్య:- పోనీ మానుకోరాదు. ఆపుస్త కాలు చదవడం ప్రచారం
చేయడం చెడ్డవని నానాగోలా చేస్తున్నామగా పార్టీ చాళ్లు.

నిత్య:- ఏం పార్టీ చాళ్ళు దేముళ్ళా మానమంటే మాన
డానికి, మానసు- ఇంకా చదువుతాను ప్రచారం చేస్తాను.
ఇక్కడే కాదు-లోకమంతా-నాగొంతు పోయేదాకా (ఈ
పైమాటలు పెద్దకంఠంతో అరుస్తాడు. అరచి పెద్దదగ్గు దగ్గి
గుండె పట్టుకుంటాడు.)

సత్య:- (నిత్యబాబు రొమ్ముమీద చెయ్యిపెట్టి) మానక పోతే
పార్టీ నుంచి మిమ్మల్ని-

నిత్య:- వెళ్ళగొడతారా? - వాళ్ళేంటి వెళ్ళగొట్టేది నేనే
వెళ్తాను.

సత్య:- ఆఁ-(భయంతో)

నిత్య:- ఏమిటట్లా భయపడతావ్ - పిడుగుపడ్డట్లు.

సత్య:- మీరు వెళితే - నేనో - ?

నిత్య:- నువ్వా - నీ సంగతి నన్నడిగితే -

సత్య:- మిమ్మల్ని కాదా అడిగేది మరి - మిమ్మల్ని పెండ్లి చేసుకో
బోయేసిల్ల. మిమ్మల్ని అడక్క ఎవర్ని అడుగుతుంది?

నిత్య:- పెండ్లా - ! మనకా! మననూ! నర్తిది. (మెల్లిగానవ్వి)
అసలైనా పెళ్ళేమిటి అది మన సిద్ధాంతానికే అప్రదిష్ట.

సత్య:- పోనీ అదే మీతో వుండటానికి.

నిత్య:- అదైనా నర్తిదే.

సత్య:- (ఒణుకుతూ) అదేమిటి నర్తిదేమిటి నిజం.

నిత్య:- కాదబద్ధం.

సత్య:- (మరీ ఆగాటంగా, ఆవేశంతో) అబద్ధం ఎందుకని,
నేను మీతో వుండటానికి - నీ భార్య అదే పొరపాటు -
నలుగురిలో మీదాన్నే అనిపించుకోడానికి తగనా, అర్హత
లేదంటారా, లేకపోతే అందం తక్కువైందంటారా పోనీ
ఏం తక్కువైందో చెప్పండి మీ స్రక్కనే పడుకునే అర్హతే
నాకు లేకపోతే, మీ ప్రేమను పొందే భాగ్యమే నాకు లేక
పోతే, మీ పాదాల్ని నాకళ్ళతో, నా పెదాలతో తడుపు
కుని జీవిస్తూ ఆనందంతో వుండే అవకాశమే లేకపోతే ఈ
లోకం నుంచే తప్పుకుంటాను, చచ్చిపోతాను. (బావునుమని
కాళ్ళమీదపడి ఏడుస్తూ వుంటుంది.)

నిత్య:- ఏడవకు-లే తప్పు (లేపుతాడు తనమీదకువాలిపోతుంది సత్యచాణి వెక్కిరి-ఏడుస్తూవుంటుంది తన చేతో సత్య కళ్ళనీళ్ళు తుడుస్తూ) అందం లేదనికాదు చాలా గొప్ప అందం నీముఖంలో వుబుకుతూవుంది. అర్హతలేదనికాదు.. అన్నివిధాల నాప్రక్కన, నాతో వుండటానికి నీ కర్మత వుందికాని—

సత్య:- కాని ఏమిటి త్వరగా చెప్పండి, భోగంజూడడాన్ని అనా వేశ్యకులంజూపుట్టిన నీచపుడాన్ని అనా - ఏం చెయ్య మంటారు నా ఖర్చుగాబట్టి నాకు తల్లి భోగందిగా ఏర్పడింది. చెప్పండి అదే మీసందేహమైతే మీకు నీచత్వ మేర్పడుతుందనుకుంటే మీకునీచత్వమొచ్చేషని నేనెప్పుడు కోరను. మీరన్నివిధాలా గౌరవంగా వుండటమేనాకు కావాల్సింది. చెప్పండి, త్వరగా చెప్పండి. అదే మీ సందేహమైతే - పోతాను - ఈలోకం నిడచేపోతాను. మళ్ళీ కనపడకుండా చచ్చిపోతాను. (బావురుమని మళ్ళీ ఏడుస్తుంది)

నిత్య:- చాలా పొరపాటుగా అభిప్రాయ పడ్డావు. కులంవారీగా గౌరవాలు అర్హతలు లెక్కగట్టడానికి నేనంత నీచుణ్ణికాదు నీకులంవల్ల నీమీది గౌరవం, ప్రేమ, అంగుళం కూడా తగ్గ లేదు. నీవంటే చాలా గొప్ప అభిప్రాయముంది నాకు.

సత్య:- చాలు-(నిత్యచేతుల్ని కళ్ళకద్దుకుంటుంది) మరి అలా టప్పుడు ఇంకా ఏమిటి-హానీ మీరు బ్రాహ్మలనా-అదే మన్నా ఆటంక మొస్తుందనా-

నిత్య:- మళ్ళీ పొరపాటు పడుతున్నావు. కమ్యూనిస్టు పార్టీలో
 ఏ నాడైతే చేరామో ఆనాడే నీబోగమత్వం, నాబ్రాహ్మ
 ణత్వం రెండూ మంటల్లో కలిసాయి. మనజాతి, మనకుల
 మిప్పుడు కమ్యూనిస్టుజాతి, నిన్ను చేసుకుంటే మా బ్రాహ్మ
 ణకులం వెలివేసేదేమీ లేదుకాని-ఇప్పుడు కొద్దిరోజుల్లో
 మన కమ్యూనిస్టుకులం మాత్రం నన్ను వెలివేయవచ్చు.
 అందుకేకదూ మొన్న జిల్లా యూత్ లీగ్ శక్రీకరించి
 నిన్ను పెండ్లిచేయాలని పార్టీ ర్నయించింది. మీవాళ్ళంతా
 కూడా ఒప్పుకుంది. నీవుకూడా మానం దాల్చింది. నాకు
 తెలియదనుకున్నావా-అంతా తెలుసు పైగా ఇంతజరిగింతరు
 వాతకూడా నాదగ్గరకొచ్చి పెళ్ళని, ప్రేమని అంటుం
 న్నావా-ఎంత విచిత్రం-!!!

సత్య:- కాదు. అంతా వర్తిది. నన్ను బలవంతం చేశారు.
 నాకక్కర్లేదతరు. అతన్ని చూస్తే నాకు శేఖుపాకినట్లుం
 టుంది.

నిత్య:- మరెందుకు చెప్పలేక పోయావు. యిష్టం లేనప్పుడు
 చేసుకోనని చెప్పలేక పోయావా సత్య బాబుతోనే
 వుంటానని.

సత్య:- ఏం చెయ్యమంటారు. వాళ్ళందరినీ కాదనే ధైర్యంలేక
 మానం దాలాచ్చి, మా అమ్మా, నాన్న కూడా పార్టీ
 వాళ్ళతో చేరిపోయి బలవంతం చేశారు.

నిత్య:- (గట్టిగా) అమ్మానాన్నకోసం పార్టీకోసం వాడినెవ
 డినో ఇష్టంలేని వెధవను చేసుకుంటానన్నావన్నమాట

ఇష్టంలేని వాడితో ఏమవుభవిద్దామని - నిత్యబాబుతోనే
వుంటాననే ధైర్యంలేకపోయిందే-భీ - అంత ధైర్యంలేని
దానవు ఇంత పిరికిదానవు - నాకుమాత్రమేమిదుకు -
వాడినేచేసుకో - భో - ఎంతోధైర్యం కలదానివను
కున్నాను. ఎంతో ప్రేమించాను. నాకు సాటి నీవే నను
కున్నాను. చివరికి మంటల్లో గలిపావు. ఇకపో ఇక్కణ్ణించి
పో...(దూరంగా వెడతాడు)

సత్య:- (మళ్ళీ నిత్య దగ్గరకు పోయి) శోకించండి దూరంగా
నెట్టకండి ధైర్యముంచినాకు ప్రతిక్షణం మీదాన్నే నేను
మీరులేకుండా నాకు బ్రతుకేలేదు. ఎదిరిస్తాను. తల్లి
దండ్యల్నేకాదు పార్థీనేగాదు ప్రపంచాన్నే ఎదిరిస్తాను
మీకోసం, ఆధైర్యముంది నాకు, ఆ శక్తివుంది నాకు
వెళ్తాను. ఇప్పుడేపోయి నిత్యబాబుగారిన్ని తప్పయింకెవర్ని
చేసుకోనని - అదే పొరపాటు. ఎవరితోనూపుండనని
ఖచ్చితంగా చేప్పేస్తాను. వీల్లేదంటే ఎదిరిస్తాను. పొరాద్దాను.
పోరాటంలో విజయం నాకే వచ్చేటటుగా ఆశీర్వాదించండి
(నిత్యబాబుదగ్గరకు వెళ్ళి నుంచుంటుంది)

నిత్య:- ధైర్యమూ-పట్టుదలావుంటే తప్పక విజయంనీదే-అసలు
విషయం అదికూడా కాదు. మనం నమ్మిన దానికి
మనస్స విషయంలో ఎవరన్నా అడ్డుతగిలినప్పుడు. మన
ధర్మం మన సర్వ శక్తితో ఎదిరి-చడం. అలా. ఎదిరించి
ఓడపోయినప్పుడికి సంతోషమే. (సత్యవాణి చేశాని ముద్దు
పెట్టుకుని) వెళ్ళిరా. (సత్యవాణి వెళ్ళిపోతుంది. నిత్యబాబు

మంచంమీద కూర్చుని సిగరెట్ వెలిగిస్తాడు. చికాకుగా కొంతసేపటి తరువాత-ఒక పార్టీ సభ్యుడు రంగారావు ప్రవేశిస్తాడు. చేతిలో పుస్తకముంటుంది.)

రంగా:- నిత్యబాబుగారూ-

నిత్య:- (కొంచెం ప్రక్కకుతిరిగి) ఎవరూ? రంగా. దా-కూర్చో.

రంగా:- నిత్యబాబుగారూ చిట్ట పంపుస్తకమండీ యిది. ఇది చదువు తున్నంతసేపు స్వర్గంలో విహరించానంటే నమ్మండి ఇది తీసుకుని ఇంకో పుస్తకము ఇవ్వరు.

నిత్య:- (తీసుకుని) రంగారావు నువ్వకూడా చాలా పట్టుదలగా చదువుతున్నావ్ పార్టీనుంచి నిన్ను కూడా వెళ్ళగొడతారేమో—

రంగా:- వెళ్ళగొట్టనీయండి, వెళ్ళగొడ్తారని వాస్తవాల్ని మరుగుపరుస్తామూ-భావదాస్యంచేస్తామా ?

నిత్య:- భలేవాడవోయి. అలాగూడాలి మనిషంటే అసలీపార్టీ వాళ్ళకు బుర్రేల్లేవోయి అసలీని ఎంత గొప్ప పుస్తకాలు. అట్లాటివి ఇది సభ్యుడయి కవిత్వంకాదట

రంగా:- సత్యం, సత్యం చాలా గొప్పవి కదండి.

నిత్య:- రంగా. ఆటేబిల్ మీదున్నయి. నీకేంపుస్తకంకావాలో పట్టుకెళ్ళు.

రంగా:- (పుస్తకాలు ఏరుకుంటుంటాడు)

నిత్య:- అసలదికాదురంగా నాకెందుకంటే మరీకష్టం కొంత మంది మనపార్టీలో అసలీ పుస్తకాలు చదవకుండానే ఈ

పుస్తకాల్ని విమర్శించడానికి పూనుకోడం ఎవడో నాయకుడు చెడ్డవన్నాడని పీళ్లుకూడా గుడ్డిగా అదేచాటపాడడం వీళ్ళకు సృష్టియిచ్చిన స్వంత బుర్రలున్నయ్యాగా. వాటితో ఆలోచించి స్వయంగా నిర్ణయాలు చేయరాదు. ఏది మంచిో ఏది చెడ్డో వాళ్ళ స్వంత బుర్రతో ఈపుస్తకాల్నీ చదివి విమర్శించమను విప్లవమంటా అంతేకాని ఎరువు మెదళ్ళతో మాట్లాడటమెందుకు చుంతాల్లా అదేకాదు. ఇంకొత్తంత చూసావు రంగాప్రేమకపత్వాలు వ్రాయొచ్చటగాని ఈ రకపు ప్రేమ, కవిత్వంరాయకూడదట అట్లా ఎవరన్నావాస్తే అది చెత్త కవిత్వమట కమ్యూనిస్టులురాసే దొక్కటే అభ్యుదయ కవిత్వమటబయలేరారు. సిద్ధాంతాలు తయారుచేసేవాళ్ళు. లేకపోతే కమ్యూనిస్టుపార్టీకీ ఎవడన్నా పేరు సంపాదించుకోడంకోసం అనుకూలంగావాస్తే అది ఎంత చెత్తగావున్నసరే అది మహాకవిత్వమని ఆచెత్తరాతగాడు మహాకవిని దేశమంతా డబ్బా కొడతారు. (ఇంతలోనే - రాజారావుగారూ, సుబ్బారావుగారూ, గోపాలరావు ప్రవేశం గోపాలరావు విద్యార్థి పెడగేషన్ శక్రటరీ.)

రాజా:- ఏమి నిత్యబాబూ, నీ వ్యవహారం మరీ ముదిరిపోయింది, ఈ ఛండాలపు పుస్తకాలు చదవకపోతే కొద్దావా-

నిత్య:- (లేచి) ఎవర్ని కొట్టాను!

రాజా:- ఈ గోపాలరావుని.

నిత్య:- ఏరా నిన్ను కొట్టానా? కొట్టలేదు కొట్టబోయాను-
అంతేనా?

గోపా:- ఆఁ ఆఁ అంతేగాని ఇంకొంచముంటే కొట్టేనాడివే.

సుబ్బా:- చదవకపోతే కొడతా వన్నమాట

నిత్య:- నేనెప్పుడూ ఏవన్నీ నిర్భయంగా ఏమీ చేయమనను,
అది నాసిద్ధాంతమేకాదు. ఏదైనా ఇష్టముంటేనే చేయాలి
లేకుండా చేయడానికి నాకేకాదు ఎవరికీ అధికార ముండ
కూడదు నాకా అధికారం లేదు. పున్నా నాకఖిల్లేదు.
అసలు సంగతి అదికాదు. ఏవో కుర్రాడు నాదగ్గర
పుస్తకం తీసుకుని చదువుతుంటే ఆపుస్తకం బూతు పుస్త
కమని చించబోయాట్ట. వీడికసలు తెలుసా ఏది బూతో
కాదో అయినా ఈ గోపాలాపుని నేనా పుస్తకం చదవ
మని ఏడుస్తానా-ఛా-నామర్దాపని ఆసలైనా వీడికా పుస్త
కాలు చదవగల బుర్రావా. చదివినా అర్థమౌతుందా
నాయకులనుకుంటున్న మీకే ఆ పుస్తకాలు అర్థంకాక
నానా గొడవా చేస్తుంటే.

రాజా:- ఊఁ మమ్మల్నే అంటున్నావు. మాకే తెలియదూ.
మాకేబుర్రల్లేవూ. బుర్రచెడిపోయింది నీది ఇట్లాంటి బూతు
కథలు పార్టీ సభ్యులకిచ్చి.

సుబ్బా:- సభ్యులకేంటండి, నా భార్య సుశీలకే ఇచ్చాడు. ఈ
ఛండాలుపు బూతు పుస్తకాలు.

నిత్య:- ఎవరు చెప్పారు బూతులని. అవును మీ బౌర్య సుశీల గారు అడిగింది ఇచ్చాను. తనకిష్టంగా వున్నాయట యస్తున్నాను. తప్పేముంది.

రాజ:- తప్పేముందా - బుద్ధి జ్ఞానంలేకుండా ఆడవాళ్ళక్కూడా యిస్తావా.

నిత్య:- ఇవిగో మాటలు తిన్నగా రానీయండి.

సుబ్బా:- ఇదేమన్నా కమ్యూనిస్టుపార్టీ అనుకున్నావా వ్యభిచారాన్ని వృద్ధిచేయడానికి ఏర్పడ్డ పార్టీ అనుకున్నావా.

నిత్య:- ఏమో ?

సుబ్బా:- ఏమోనట - మాసారా రాజారావుగారు (పళ్లు కొరుకుతూ) ఏమన్నాడో.

రాజ:- ఇది నీవు బాగుపడటానికికాదు.

నిత్య:- (తీవ్రమైపోయి) నాకసలక్కర్లేదుబాగు (కళ్ళనీరుపెట్టుకుంటాను) నాబాగేనాడో నాశనమైపోయింది. (తలవీక్కుంటూ) ఏనాడైతే ఈ పార్టీలో చేరానో ఆనాడే నాబాగునాశనమై పోయింది.

రాజ:- నీ ఒక్కడితోపోతే మంచిదే కానీ నీ నీ నీచాలు పార్టీకంతా పాకిస్తున్నావు. దేశానికి పాకించ తలపెట్టావ్.

నిత్య:- కాదు ఇవి నీ చాలుకావని మళ్ళీ చెప్పాను. ఏ నీచాలంటే ఇన్నాళ్ళు పార్టీలోవుండి దేశసేవ-ప్రజాసేవా-ప్రజాస్వేచ్ఛలని నేచేసిన ప్రచారాలు నీచ మైనవి.

మొదటనుకున్నా, దేశాభివృద్ధికోసం పాటుపడుతున్నానని గర్వపడ్డానుకూడా. త్యాగాలుకూడా చేసాను. కాని అదంతా అబద్ధమని తేలుతూ వుంది. అదంతా దేశానాశ నానికి దారి తీసినట్లు కనపడుతున్నది. కారణం అవన్నీ నిజాలైతే ఫరవాలేదు. కాని అబద్ధాలని ఆచరణలో అనేక రకాలుగా తేలడంనల్ల ఇకనేనా అబద్ధాలు మాట్లాడదలచు కోలేదు. అబద్ధాలెందుకు చెప్పానంటారేమో-చెప్పేటప్పుడు అవి అబద్ధాలనుకోలేదు, అదీకాక నాకా తెలుసుకునే వయస్సుకూడా లేకపోయింది. కాని యిప్పుడు తెలుసు కున్నాను. ఎట్లానంటారేమో నిద్రలో కలకంటున్నంత సేపు కలనుకోము. నిజమేననుకుంటాం నిద్రలేస్తేగాని కళ్లు తెరిస్తే కాని అది కలని అబద్ధమని తెలియదు. అట్లా.

రాజా:- చాల్లే ఆపు. నీ ఉపన్యాసం-ఆ పుస్తకాలు మళ్ళి కన పడితే తగల బెట్టిస్తాను.

నిత్య:- (చిన్న చిరునవ్వు నవ్వుతాడు.) అవును మహా ఘన కార్యం చేయండి, వాక్ సభాస్వాతంత్ర్యాలు కోరే మనమే ఈ పనికి పూనుకోడం చాలా సంతోషించదగ్గ విషయం.

రాజ:- అవును చెడుగెక్కడున్నా బహిష్కరించక తప్పదు.

నిత్య:- అయితే మరింకా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాన్ని రాత్రి పగలూ ఒకే పనిగా పక్షిలా విమర్శించడా లెందుకు మనం. మమ్మల్ని జైళ్ళలోకి నెడుతున్నారో, మా పుస్తకాలు నిషేధిస్తున్నారో, మాకు స్వేచ్ఛలేకుండా చేసిందో ఇది

పాసిస్టు ప్రభుత్వమో, అని ఒకటే ఏడుపు ఏడవడమెందుకు
అది మనవాటిని చెడనే నిషేదిస్తున్నదేమో—

రాజా:- అదివేరు.

నిత్య:- ఇదివాగా, సమర్థించడం చేతకాక అది వేరూ అనగానే
సరిపోదు.

రాజా:- ఏమైనాసరే నీవా పుస్తకాలు చదవాడానికి వీల్లేదు.

నిత్య:- వీల్లేదనడానికి మీకధికారం లేదు.

రాజా:- ఊఁ (ఒక నిట్టూర్పు విడుస్తాడు.) ఎట్లాంటి వాడవు
ఎట్లా మారిపోయావు నిత్యా—నీ పనమూనో ఏట ఈ
పార్టీనో చేరావు. ఇప్పుడు నీకు 18 ఏండ్లు. గొప్పనాయ
కుడ వాతాననుకున్నాం నిన్ను చూసి అందరూ మురిసి
పోయారు. పార్టీకి పేరు ప్రతిష్టలు తెస్తావన్నారు. నేనూ
సగోషపడ్డా. నిన్ను చూస్తే ముద్దొచ్చేది. చివరికి పార్టీ
ప్రతిష్ట గంగలో కలపడానికి తయారయ్యావు. చివరికి
నాశనమై పోతున్నావు. కళ్ళ వెంట నాకే వస్తున్నాయి
నీళ్ళు నీ పరిస్థితిచూస్తే, అసలు నీకీ జబ్బెట్లా ప్రవేశించిందో
అర్థం కాకుండా వుంది.

నిత్య:- (నిత్య కళ్ళ వెంట నీళ్ళు జలజల రాల్తాయి ఏడుపు
కంతంతో హెచ్చు స్వరంతోనే అంటాడు.)

అవును నిజమే. సరిగ్గా నా తలిదండ్రులూడా యిలాగే
అనుకున్నారు. నాకీ పార్టీనో చేరే జబ్బెట్లా ప్రవేశించిందా

అని. మాయురట్లో ఎవరిమీదాలేని. మురిపెం వుండేది వాళ్ళకు నామీద. నేను గొప్ప చదువు చదివి పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తానని, వాళ్ళను నుఖపెడతూనని కలలు కన్నారు. మా బ్రాహ్మణ కులానికి, మాకుటుంబానికి శాశ్వత పేరు ప్రతిష్టలు తెచ్చేవాణ్ణి నేనేనని మురిసిపో చూడు. కాని వాళ్ళ మురిపం సగంకూడా తీరకముందే నా పదమూడవ ఏట చదువుకు స్వస్తి చెప్పి ఈ పార్టీలో చేరాను.

సర్వమానవ కళ్యాణంకోసం పాటుపడే పార్టీని ఒక కుటుంబ కళ్యాణమేకాదు ప్రపంచ కళ్యాణమే చూడాలని ఈ పార్టీలో చేరాను. నా తలిదండ్రులు, కంటతడి పెట్టారు. “నాశన మాతావు చేరబోకు పార్టీలో” అన్నారు. కాదు నే బాగుపడతా, దేశాన్ని బాగుచేస్తానని నవాల్ చేశాను. దాంతో ఆశలన్ని ఒడులుకున్నారు. చివరికి నేనంటేనే అసహ్యమై పోయింది వాళ్ళకు. నేను మంచికార్యం చేస్తుంటే వాళ్లు అసహ్యించుకుంటున్నారని నాకూ అసహ్యమేసింది వాళ్ళను చూస్తే. చివరుకు దెబ్బలాటలుకూడా జరిగాయి. నా తలిదండ్రులమీదకూడా తిరగపడ్డాను. ఈ పార్టీ మోజులో పడి. ఇప్పడింకో పంథా మోజులో పడబోతున్నా. పడ్డానేమో కూడా. ఇది అనుసరించ తగ్గదో అనుసరించరానిదో ముందనుభవంమీదగాని తెలియదు.

ఈ మోజులో పూర్తిగా కలలోనే వుంటానో కలవిడిపోయి అబద్ధమనే తేలుతుందో చెప్పలేను. ఇంతవరకు మాత్రం అనుసరించతగ్గదేనని ఘట్టిగా నమ్ముతున్నా. నమ్ముతున్నా

కాబట్టి అనుసరించదలచుకున్నా. ఏమాతందో-దాన్ని గురించి ఇప్పుడాలోచించ దలచుకోలేదు. కాని ఒకటిమాత్రం నిజం నా తలిదండ్రులు పార్టీలోకొద్దు - నాశనమాతావన్నారు. నాశన మయ్యాను. మళ్ళీ ఇప్పుడు ఇంకో బాగుకోసరం పోదామను కుంటున్నా. మీరంటున్నారు నాశన మాతావని. ఏమాతందో యిప్పుడాలోచించ దలచుకోలేదు. ఏదన్నా జరిగినప్పుడే ఆలో చనచేయదలచుకున్నా, ఎందుకంటే ఎప్పుడో ఏదో జరుగు తుందని ఇప్పటినుంచే ఏడవటం అంతగొప్పలక్షణంకాదు.

రాజా:- సరే నిత్యా, నీదంతా అయోమయంగావుంది. నాకే అర్థంకావడంలేదు నీవు మాట్లాడేదేంటో. అయినా ఆఖరి సారిచెపుతున్నా నిన్ను గురించే ఈ వూరొచ్చి వారంరోజు లైంది నీకెన్నోసార్లు, ఎన్నోవిధాల చెపుతున్నాను కాని నీవు వినిపించుకోడంలేదు. నీకింకో వారంరోజులు గడువి చ్చాను. ఈ వారంరోజులూ ఈ వూళ్ళోనే వుంటాను. ఈ లోపల ఏదోఒకనిర్నయానికి వచ్చి సమాధానం చెప్పాలి. నువ్వాపుస్తకాలు మానుకోడమో, పార్టీనుంచి బయటకు పోవడమో తేల్చేయాలి. వెళుతున్నాం నిత్యా నుల్ కూడారా అట్లా బజారుపోయి కాఫీ తాగొద్దాం.

నిత్యా:- (కళ్ళవేంట నీరుకారస్తూ) మీరెళ్ళిరాండి. నాకొద్దు.

రాజా:- ఎందుకట్లా నీళ్ళు పెట్టుకుంటావు. దా-వెళదాంరా. (నిత్యబాబు చెయ్యి పట్టుకుంటాడు.) కళ్ళు తుడుచుకో.

ముఖంకూడాకడుక్కో. అవున్నే అసలు ఇంటికి వెళ్ళడంకూడా మానేశావటగా. మరి అన్నమెక్కడ తింటున్నావు.

నిత్య:- (మాట్లాడడు. ఇంకా ఏడుస్తాడు. పోయి మంచంమీద దిండులోకి ముఖం పెట్టి ఏడుస్తూ పడుకుంటాడు.)

రాజ:- (మంచందగ్గరకెళ్ళి నిత్యబాబు పక్కలో కూర్చుని) బాబూ, లే-పోనీ ప్రతినెలా నే డబ్బు పంపిస్తుంటా ఆఫీసు నుంచి-నీ ఖర్చులన్నికూడా. ఈ రాత్రి నుంచే హోటల్లో భోంచేయి. (సుబ్బారావుగారి వైపు తిరిగి) ఏదన్నా మంచి హోటలు చూసి ఏర్పాటు చేయండి.

నిత్య:-నా కోసం-మీరు బాధపడటం చాలా అనవసరం.

సుబ్బా:-నేను కాదన్నానండి. పోనీ మాయింట్లో వచ్చి తిన మన్నా అసలు మాట్లాడితేనా అతని ధోరణి మారిపోయే. అన్నం అఖిల్లేదట ఏదో స్వేచ్ఛ కావాలట, అంటాడు ప్రతిరోజూ.

రాజ:- ఏంలేదులేండి అంతా మార్చుకుంటాడు ఈ వారం రోజుల్లో, నేమా రేపిస్తాగా. నాబాబు నామాట తప్పకుండా వింటాడు. బాబు నువ్వు రేపటినుంచి-కాదులే ఒక వారం రోజులు విశ్రాంతి తీసుకోబాగా. ఇక అప్పటినుంచి పూర్వం లా నిప్పలా వాళ్ళికి పనిచేయాలి. పేకు ప్రతిష్టలు నీవు తెచ్చు కోవాలి. నీవు పెద్ద నాయకుడవైతే నాకు చూడాలని వుంది. ఊ, లే-కాఫీ తాగొద్దంటే. అదేమరి తెమ్మంటుంటు.

(బలవంతాన లేచుతాడు. నిత్యలేచి రాజారావుగారివెంట నడుస్తాడు) రేపు పస్టుతారీకునుంచి ఒక్క 20 రోజుల ప్రోగ్రాం నీకు. 20 ఉపన్యాసాలన్నమాట. నువ్వు ఇవ్వాలి వూరూరా.

నిత్య:- లాభంలేదు. ఇవ్వలేను. నా సరాల పటుత్వమే తప్పిపో తూవుంది ఈ మనుషుల్ని చూస్తుంటే.

రాజ:- ఆ దేమరి అంత నిరుత్సాహ పడితేష్టా. చాలామంది పార్టీసభ్యులుకూడా చాలా పూశ్చల్లో అడిగారు నన్ను. నిత్యబాబు ఉపన్యాసాలు ఎక్కడావినపడటంలేదేమని. వాళ్ళ కేం తెలుసు నువ్వుమరో ప్రపంచంలో వున్నావని. పెద్దపెద్ద నాయకుల ఉపన్యాసాలు అట్టిరైదటవాళ్ళకు నీ ఉపన్యాసమే కావలట. మంచి బుర్రకథ దళంకూడావుంది. అదలాన్ని నీ యిష్ట మొచ్చినన్నాళ్లు తిప్పుకో నీవెంట.

(తె ర)

మూడవ రంగం

(అది ఒక బజారు. రాజారావు, జనార్ధనరావు ఒకరి కొకరు ఎదురొకరిగా. రాజారావుకు జనార్ధనరావు పూర్వ స్నేహితుడు. 7, 8 ఎళ్ళ అనంతరం ఇద్దరూ కలిసున్నారు.)

రాజా:- ఓ జనార్ధనరావు.

జనా:- హలో నువ్వు, రాజారావు, ఎంతమారి పోయ్యావోయి.

రాజ:- నువ్వు మాత్రం.

జన:- ఊరి నరేగాని ఎప్పుడొచ్చావ్, ఏం పనిమీదొచ్చావ్, ఏం చేస్తున్నావ్.

రాజ:- ఇప్పుడు జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆర్గనైజరుగా వుంటున్నాకదరా, ఏదో పార్టీ పనివుంటే వచ్చాను.

జనా:- అరరే చదువు మానెయ్యగానే రాజకీయాల్లో పడ్డా వన్నమాట.

రాజ:- అవునోయి దేశం అస్వాతంత్ర్యంలో వుండగా ఉద్యోగం చేయదలచుకోలేదు.

జనా:- ఆ దేశమీదోయి స్వాతంత్ర్యం రావడం కాంగ్రెస్ సేమ ప్రభుత్వం చేయడంకూడా జరుగుతూ వుంటే నీవింకా అస్వాతంత్రమంటావ్!!

రాజ:- మీరు పాలిటిక్స్ తెలియవురా. తెల్లవాళ్లు పోగానే స్వాతంత్ర్యమొచ్చినట్లే. చా, ఎన్నటికీ కాదు, ఇది బూర్జువా ప్రభుత్వం పెట్టుబడిదార్ల తొత్తు ప్రభుత్వం అ, నరే నువ్వేమిటి ఈ పూళ్ళో వున్నావు?

జనా:- ఇక్కడే వుంటున్నా కదరా - కలక్టరాఫీసులో—
క్లార్కుగా—

రాజ:- నీకెందుకురా వుద్యోగం, మంచి ఆస్తి అదివుందిగా.

జనా:- వుంటే ఉద్యోగం చేయకూడనా!

రాజ:- అదికాదురా మీవూకొదిలి పెట్టి, ఈ వూళ్ళో అద్దె
కొంపల్లో-ఆ సర్లే మీనాన్నా వాళ్ళంతా బావున్నారా.

జనా:- లేదురా పోయారు.

రాజ:- అరరె చచ్చి పోయారా-పాపం.

జనా:- ఇంతకీ పెండ్లి చేసుకున్నావురా.

జనా:- ఆ చేసుకున్నారా. రాయింటికి వెళదాం. చూద్దావు
గాని మరి నువ్వో?

రాజా:- మనం కొన్నాళ్లు దేశంబాగు పడేదాకా చేసుకో
దలచలేదు. ఆ అయితే ఏవూరు అత్తవారు.

జనా:- ఇక్కడే ఇక్కడికి 20 మైళ్ళ దూరముంటుంది నిమ్మ
కాయల పాడని.

రాజా:-కట్నంబాగా గుంజావా కట్నాలు తీసుకో కూడదురా.

జనా:- కట్నానిదేముందిగాని వాళ్ళకి నా బార్య ఒక్కతే
కూతురు. 50 వేలకుంటుంది వాళ్ళ తదనంతరం మాకే
నన్నారు. అయినా నాకు వాళ్ళ అస్తికావాలని లేదు.
పిల్ల బావుంది. గుణం మంచిది. అదే చాలనుకున్నా.

(తె ర)

(5)

నాల్గవ రంగం

(జనార్దనరానిల్లు-జనా-రాజా-ప్రవేశం.)

జనా:- కూర్చోరా ఆ కర్చీ మీద.

రాజ:- (కూర్చుంటాడు).

జనా:- (నుంచునే లోపలికి చూస్తూ) లలితా, ఏయి లలితా.

లలిత:- (లోపించే కేకేసుకుంటూ) వస్తున్నానంటి (వచ్చి మళ్ళీ పరామివాడున్నాడని వెనక్కు తగ్గుంది).

జనా:- (భార్యను సబోధిస్తూ) లలితా రారా ఫరావాలేదు స్నేహితుడేలే - నా చిన్ననాటి స్నేహితుడు ఇవ్వాల నా స్నేహితుడికి ఏం పిండినంటున్నావేసి పెడతావో మరి. ఆ ఇదిగో లలితా ముందు వేగిస్తేళ్లుపెట్టు స్నానంచేస్తాడు.

రాజా:- ఆ ఎందుకు రా - ఇప్పుడనొక శ్రమ పోతాను.

జనా:- అదేమిటోయి స్నానంచేసి బోంచేసిపోదువుగాని, ఇవ్వాలేకాదు నీ చిక్కడున్న రాత్లు ఇక్కడికే రా భోజనానికి. నేను వూళ్లో వున్నా లేపోయినాసరే ఏం సిగ్గు పడ నవలసరలేదు భోంచేసి పోతుండు. ఆ ఇంకా ఏమిటా సంగతులు.

రాజ:- సంగతులూ బోలెకు. నీకు మంచి లీటు గేచరిస్తానుచదువు.

జనా:- నాకెందుమరా, అయినా తిరిగుండదు. ఎప్పుడూకలక్ష్మరు వెంట క్యాంపులతోనే సరిపోతుంది.

రాజ:- అదేమిటోయి తప్పక తెలుసుకోవాలి రాజకీయాలు.

అందులో నీవు N. G. O. వు. జరిగా N. G. O. లైన

మీరు ఈ తక్కువ జీతాలతో చాలా సఫరాతున్నారు. కానీ ఈ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం మీ సంగతే ఆలోచించడం లేదు. ఖచ్చితంగా ఇది క్యాపిటలిస్టు ప్రభుత్వం. మీ బాధలు పోవాలంటే సమ్మెలు చేయాలిందే - పోరాడాలిందే.

జనా:- నాకేం బాధలేవురా నేను దేనికీ యిబ్బంది పడటం లేదు.

రాజ:- అవునోయి నీవు వున్నవాడివి కాబట్టి ఇబ్బంది పడటం లేదు. కాని తక్కిన వాళ్ళ సంగతే - నీ బాగు నీవు చూసుకోడమే కాదు గొప్పతనం నీతోటి వాళ్ళ బాగుకూడా చూడాలి. అదే త్యాగం ఆ త్యాగమే కావాలి ప్రతివాడికి ఆనాడే దేశం బాగుపడుతుంది.

జనా:- లలితా - ఏయి లలితా.

లలిత:- (వచ్చి) నీళ్లు కాగుతున్నాయండి.

జనా:- నీళ్లు సరేగాని ముందు కాఫీ పెట్టు. వీడు నా బాల్వా స్నేహితుడు ఇప్పుడేమిటో తెలుసా వీడు. జిల్లా కంఠటికి నాయకుడు, కమ్యూనిస్టు పార్టీ నాయకుడు. (రాజారావుతో) రారా లోపలి ఇల్లు మా సంసారం చూద్దవుగాని.

(ఇద్దరూ లేచి లోపలికి వెళ్తారు)

(తేర)

విదవరంగం

(నిత్యబాబుగది, తన గదిలో పడక కుర్చీలో పడుకొని నిద్ర పోతూవుంటాడు ఒళ్లో తెరచిన పుస్తకం ఒకటి పడి వుంటుంది. సుశీల గదిలోకి ప్రవేశిస్తుంది. ప్రశ్నేశించి-నిత్య బాబును చూస్తూ-)

సుశీల:- అహ-ఎంత గొప్పగావున్నాయి నీకళ్ళను కప్పిన రెప్పలు. నిండు యన్వనంలో వున్నావురా నిత్యా-ఏం తెలివి తేటలురానీవి పన్యాస మిస్తే నా మొగుడేంపని కొస్తాడు నీ ముందు. కథలుకూడా వ్రాస్తావుకదరా నిండా 20 ఏళ్ళన్నా లేవు-నాభర్త సుబ్బారావు-భీ-కెరివళ్ళు నాయకుడనేగాని ఏముంది నా మొగుడిదగ్గర. ఎద్దులాగ వెధవ రూపం ఒక అందమా చందమా పాడుముఖం-అబ్బ ఎంత బాగుందిరా నీమోము. (అటూ, ఇటూ చూసి) అమ్మో తలుపువేసి రాలేకు. ఎవరన్నా వస్తే గడిబిగించి వస్తాను. (పోయితలుపు మెల్లిగాచప్పిడి లేకుండా గడివేసి వస్తుంది.

వచ్చి - నిత్యబాబుకు దగ్గరగావెళ్ళి) ఎన్ని దినాల నుంచి నీ స్పర్శ సుఖంకోసం తపించిపోతున్నాను. రాత్రులకు రాత్రులు నిద్రలేకుండా మనసంతా నీమీదే పెట్టుకుని

(మెల్లిగా నిత్యబాబును తాకి నిత్యబాబు పెదాల్ని తన పెదాలతో ముద్దుపెట్టుకుంటుంది. నిత్యబాబు చేతుల్నితన రొమ్ముమీదకు లాక్కొని బాగా అదుముకొంటుంది)

అహ జన్మ పావనమైంది. తరించింది.

నిత్య:- (అమాంతం చ్చల్చిపడితే-వి: తన చేతుల్ని విసురుగా లాకొని) ఎవరూ? మీరా! సుశీలగారా!! ఇదేమిటిపని!!!

సుశీల:- నీదగ్గర స్వర్గసుఖం కోర మొచ్చాను.

నిత్య:- కమ్యూనిస్టులమైన మనకు అసలు స్వర్గమేలేదుగా-
అట్లాటప్పుడు ఇంకా స్వర్గసుఖ మెట్లావుంటుంది- ఐనా ఆ
సుఖం మీ భర్తగారిదగ్గర - నేను మీ భర్తనుకాదు.

సుశీల:- అది - ఆ స్వర్గ-కాదు - ఇది మనకు స్వర్గంలేదుగా-
అదే ఆమధుర సుఖం పొందిగ్గర దొరకనే నీదగ్గర
కొచ్చాను.

నిత్య:- వందమందిలో పివాహం చేసుకున్నదానివి నీచేతుల్లో
ఆయన మెల్లో పూలదండ పేసి-దానివి నీభర్తను మోసం
చేసి ఈవిధంగా-

సుశీల:- మోసమోపమో నాకు తెలియదు. నాకు కావాల్సింది
సౌఖ్యం నాకాసౌఖ్యం నీదగ్గర చప్పింకొరిగిదగ్గర దొరకదు.
తృణీకరించుకు: అందులో పెద్దదాన్ని నోరుజూసి అడిగాను-
తపించిపోతున్నాను, పోనీ నీ స్త్రీ ప్రేమా-నాకన్నా యింకే
అందగత్తె నైనా ప్రేమించావా.

నిత్య:- ఆఁ ప్రేమించాను సత్యము.

సుశీల:- ఆఁ సత్యవాణీరా, సత్యవాణీ, నువ్వెంత అదృష్టవంతు
రాలివే-సత్యము ప్రేమించావా.

నిత్య:- మామూలుగాకాదు, నాపృథ్వీలోని ప్రతి అణు
వణువుతో-కానిన్ని మాత్రంకలలోకూడా ప్రేమించలేదు.

నీవంటే ఇష్టమూలేదు అయినప్పటికీ, నాకోసందిన రాత్రా
లుతపించి పోతున్నానని ఏడుస్తున్నావుకాబట్టి, నిన్ను తృణీ
కరించను నీకోనాకానందంలేక పోయినప్పటికీ-నేనే నీకానం
దమంటున్నావుకాబట్టి-అందులో తృణీకరిస్తే చచ్చిపోతా
వేమో పాపమని తప్పక నీకోర్కె తీరుస్తాను.

సుశీల:- (పరమానందంకో ఎగిరి నిత్యబాబు ఒళ్ళంతా ముద్ద
పెట్టుకుంటుంది.)

నిత్య:- (చిరాక్కుగో సుశీలనుతోసి) ఏమిటిది పాడుమూతిపెట్టి
ఒళ్ళంతా ముద్దుపెట్టుకుంటావు. దూరంగావుండు. ముందు
నీభర్తకు విడాకు లిచ్చిరా, లేకపోతే నిభర్తకు ముందుగా
చెప్పి నాతో కలవడానికి ఒకప్పిట్ పట్టుకురా!

సుశీల:- పర్మిటా-ఫీ-విడాకులా- అమ్మో నాపరువెంకేమన్నా
వుంటుందా-తాలూకా మహిళా సంఘనాయకురాలి-తా
లూకాపార్టీనాయకుడైన నాభర్తకు విడాకులిస్తే లేకపోతే
పర్మిట్ అడుగుతే అంతా “ఫీ” అనరూ-

నిత్య:- మరిచాటుగా భర్తకళ్ళుకప్పి ఇట్లావచ్చి పిచ్చి పిచ్చిగా
పరాయివాణ్ని ముద్దు పెట్టుకోవడం నీచంకాదూ-? తప్పు
కాదూ?

సుశీల:- ఇదెవరూ చూడటంలేదుగా-నాబాబుకదూ- (మళ్ళీద
గ్గరకుపోయి నిత్యను తాకుతుంది)

నిత్య:- (హండి పడుతూ దూరంగా నెడుతూ) ఏమి ఏమిటిది
చెపుతుంటే దూరంగా వుండు, తాకావంటే మర్యాదగా

వుండదు. (సుశీల వెనక్కు జరుగుతుంది) చూడకపోతే గడ్డితిన్నా ఫరవా లేదన్న మాట, చూసేటప్పుడే అన్నం తినాలన్న మాట, ఎంత నీచమైన అభిప్రాయాలు అటు విడాకులిస్తే పరువూ ప్రతిష్టా పోతుందని భయమా-ఇకేమో చాటుగా సుఖంకావాలా ఓహో ఏం గొప్ప అలోచనలు మహిళా సంఘాలల్లో వుచన్యాసాలిస్తావు కాబోలు, హిందూ సంఘంలో చాటు వ్యభిచారాలు జరుగుతున్నాయని, కడు పులు తీయించు కుంటున్నారని అది నీచమని, కమ్యూనిస్టు సంఘంలో అట్లాంటి దేమీ లేదని, నీచా, నీభర్తా కూడా ఎన్నిసార్లు ప్లాట్ పారాలమీద పక్షుల్లావాగారు. ఇప్పుడు నువ్వే హిందూసంఘంలోకన్నా నీచంగా ప్రవర్తించడానికి తయారయ్యావే ఎందుకా సిగ్గులేని ఉపన్యాసాలు.

సుశీల:- నీదగ్గర కేదో వచ్చానని నీ యిష్టంవచ్చినట్లు మాట్లాడుతున్నావ్, పోస్తే పోతున్నా లే, (పోతుంది)

నిత్య:- (వెళ్లేసుశీలను కేక వేస్తాడు) సుశీలగారు, ఓసుశీలగారూ.

సుశీల:- (తిరిగివచ్చి) ఎందుకూ ?

నిత్య:- అబ్బే ఏమీలేదు. మనసుకష్టపెట్టుకున్నా కేమో ఊమిం చండి. కాని ఒక్కవిషయం చెపుతాను ఓపికపట్టగలరా- సుశీల- ఏమిటది.

నిత్య:-ఆ ఏమీలేదు-ఇంకా ఎట్లాగైన కొద్దిరోజుల్లో నేను ఈ పార్టీ బదిలీనానుంచి బయట పడదలచుకున్నా ఇక అప్పటినుంచి ఎన్ని తప్పుడు పనులైనా చేయదలచు కున్నా. అంటే పార్టీలోవున్న వాళ్ళంతా నీతి పరులనుకో

కండి. అంటే అర్థం. అన్ని రకాల అవిసీతులు, నీచాలూ, పార్టీలో వుండి చాటుగా చేస్తూతాము గొప్ప నీతిపరులలా నటిస్తున్నారని కొందరు. అదినాకిష్టంలేదు. పార్టీలో వున్నంతవరకూ నీతిగానే వుండదలచుకున్నాను. కానీ ఈ నీతులు-ఈ నటించటాలూ నాకు కుదరవు. అందుకే బయటకు పోదలచు కున్నాను. అప్పటిదాకా ఓపికపట్టండి. ఇప్పుడు మాత్రం-బయటకు వెళ్ళండి, అప్పుడుమీ రేంచేయమంటే అదిచేస్తా.

సుశీల:- నీ కొత్త సిద్ధాంతం ప్రకారం ఎవరినీ పడితే వాళ్ళను ఎట్లా పడితే అట్లా చేయొచ్చుగా, మరి ఇట్లా అంటావేం?

నిత్య:- నిజమేకాని, చెప్పాగా కారణం, పార్టీనుంచి ఇంకా బయటకు పోలేదుకాబట్టి. అందుకని ఇంకా తీరికకల్గానే పోతున్నాను. పార్టీనుంచి బయట పడగానే ప్రాక్టికల్గా దిగుతా. కాబట్టి అప్పటిదాకా ఓపికపట్టి ప్రస్తుతానికి మాత్రం నన్ను ఒదిలి బయటకు వెళ్ళండి.

సుశీల:- వెళ్తునే వున్నా (వెళ్ళిపోతుంది.)

(తె ర)

ఆ ర వ ర ం గ ం

(జనార్దనరా విల్లు, ఇంట్లో లలిత ఒక్కతే వుంటుంది. ప్రక్కమీద వెల్లకిలా పడుకొని ఇంటికప్పువేపుచూస్తూ ఏవో అర్థంకాని వూహల్లో విహరిస్తూ వుంటుంది. కాసేపు ప్రక్కనే వున్న కమ్యూనిస్టుపార్టీ పుస్తకంతీసి గదుపుతూ వుంటుంది. లలిత ఈరెండు రోజుల్లో పూర్తిగా మారిపోయిందని చెప్పొచ్చు. దీని కంతా కారణం ఏ రోజులుగా సాగిస్తున్న రాజారావు కమ్యూనిస్టు మతబోదే-మల్లీ పుస్తకం అక్కడ పడేసి తలుపు ఒరిక చూస్తోంది. ఇంకా రాజారావు రాలేదేమో అని రాజారావు మాటలు వినకుండా ఒక్కక్షణం గడపడంకూడా తనకు కష్టంగావుంది.

(రాజారావు తనకు నిన్న నేర్చిన పాట పాడదం ప్రారంభిస్తుంది. యాక్షన్ చేస్తూ - కొంచెం ఒళ్ళు కూడా కదుపుతూ అడుగులు మారుస్తూ)

పాట.

వేడిరక్తం, పొంగిపోయే యువకులూ ఓహోయి యువతులూ
కలిసి పరుండే సమయంకాదిది రంజోయి
పోయారరా పరాయివాళ్ళూ ఇంగ్లీషాళ్ళూ
వొచ్చారరా మనవాళ్ళూ కాంగ్రెసాళ్ళూ
ఎక్కారరా మనమీద ఇదికాదు స్వతంత్రం
మనమీదెక్కే తంత్రం స్వతంత్రమెట్లాగాతుందా
అసలు స్వతంత్రం వేరేవుంది

అది మీరంతా - వొస్తేవొస్తుంది

ఆడా - మొగ లందకువొస్తే వొస్తుంది.

(బయట తలుపుమీద చప్పుడు విని పాటాపి, ఎవరూ? అంటూ తలుపుతీస్తుంది. రాజారావు ప్రవేశిస్తాడుతోనికి మీరా రాండి - ఇంత ఆలస్యమైందే అంటుంది లలిత.

(లలిత—రాజారావు లిద్దరూ కలిసి ప్రక్క దగ్గర కొన్నారు.)

లలిత:- కూర్చోండి-ఆప్రక్కమీద.

రాజా:- మీరుకూడా వచ్చి కూర్చుంటే-

లలిత:- నేనా-? !

రాజా:- అవును-ఏం తప్పలేదు-మనభావం సోదర భావంగా వుండాలేగాని, మనంసిక్కడకూర్చున్నా-ఎట్లాకూర్చున్నా- ఏంచేసుకున్నా తప్పలేదు. ఆభావం మాత్రంసోదర-సోదరీ భావంగా వుంటే చాలు.

లలిత:- (అట్లానే నుంచుని రాజారావును చూస్తూవుంటుంది).

రాజా:- చూసారూ లలితగారూ, మన హిందూ ఇజంఛాలా అన్యాయం చేసింది ఆడవాళ్ళకు ఆడా-మొగా కలిసి తిరిగితే తప్ప, మాట్లాడితే తప్ప.-మాట్లాడితే ఏముందండి అనేక విషయాలు బ్రదర్ ఎండ్ సిస్టర్ లాగు మాట్లాడుకోవచ్చు. మన వాళ్ళకు అలా సోషల్ మువింగ్ తెలియదు. రాండి-కూర్చోండి-(లలిత చెయిపట్టుకులాగి తన ప్రక్కన కూర్చుంటాడు.)

లలిత:- అవునండీ- మరీ మూడురోజులబట్టి మీరు చెప్పేదంతా వింటుంటే నాకూ సోషల్ గా తిరగాలని - ఏదో చెయ్యా లనిపుడుతూవుంది.

రాజ:- అవును పుడుతుంది - అదే పుట్టాలి. అసలు మా సోవియట్ దేశం సంగతిచెప్పితే ఒక్కసారి రేక్కలు కట్టు కొని ఎగిరిపోదామంటారు.

లలిత:- (ఇంకా బాగా రాజారావుదగ్గరకు జరిగి) చెప్పండి- చెప్పండి అయితే-

రాజ:- (తన శరీరాన్ని లలితకు గాగా తాకిస్తూ) అక్కడ ఆడ వాళ్లు - మొగవాళ్ళు - ఓహో ఏం కులాసాగ తిరుగు తారు. భూతల స్వర్గమంటే నమ్మండి - ఆడా - మొగ మధ్య, డిపరెస్సే లేదక్కడ. ఆడవాళ్ళుకూడా ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. యుద్ధాలు చేస్తున్నారు. ఆడవాళ్ళో మహా కవులుకూడా వున్నారండి. వాళ్ళు ఎట్లారాస్తారనుకున్నారు అని చదువుతుంటే ఇట్లా కదలిపోతామనం (లలిత చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటాడు)

లలిత:- నాకూ చదువుకుండే గోజుల్లో వుండేదండీ. కథలు వ్రాయాలని-కాని పెండ్లైంది అంతా పోయింది.

రాజ:- ఓ దానికేమండి-ఇప్పుడు డేవలప్ కావచ్చు మీరు గొప్ప కవయిత్రి కావచ్చు కానీ ఈ వాతావరణంలో కుద రదు. కారణమేమంటే-మీ హాట్ బెండుకు వంటచేసి పెట్ట

డం- ఆయనచెప్పే ఆఫీసు కబుర్లు వినడం-ఇదేగా మీ దిన చర్య. ఇలాగుంటే లాభంలేదు.

లలిత:- నిజమేనండి-మీరన్నట్టు. ఎప్పుడు ఆయనతో మాట్లాడినా. ఆయన కలక్టరుగారి సంగతి ఆయన ఆఫీసు సంగతే గాని-దేశం సంగతి ఒక్కటి మాట్లాడరు. నాకూ విసుగు పుడుతూ వుంది ఆయనపురాణంతో.

రాజ:- అసలాయనకు తెలిస్తేగా.

లలిత:- కానీ మావాడు చాలామంచి వారండి సన్నెప్పడూ ఎమీ అనరు.

రాజ:- కాని ఏం లాభం జీవితానికి నీసలు విషయం వదలి పెట్టినప్పుడు.

లలిత:- అదేకాదండి - ఎప్పుడూ క్యాంపులే. చూడండి ఇప్పటికి పోయి మూడురోజులైంది. ఎప్పుడొస్తారో ఏమో అంటుండదు. పైగా ఈకొంపలో నేనొక్కదాన్ని బిక్కుబిక్కుమంటూ ఏమీ తోచక కొట్టుకుంటూ వుంటాను. సరే గాని ఎట్లాగైనా మళ్ళీ వారు క్యాంపునుంచి వచ్చేటప్పటికి కి రోజులన్నా పడుతుంది. ఈ మూడురోజులు ఆయన వచ్చిందాకా మీ రిక్కడే వుండాలి.

రాజ:- ఎట్లా పార్టీపనులు బోలెడు వున్నాయి.

లలిత:- పోనీ అట్లాగైతే పార్టీపనులు పగలు చూసుకోండి రాత్రులు ఇక్కడకొచ్చి పడుకోండి. లేకపోతే ఒక్కదాన్ని నాకు భయంగా వుంటుంది.

రాజా:- అట్లాగేలేం?

లలిత:- సరేగాని ఈ వేళ సినిమాకు పోదామండి నుంచిసినిమా అట.

రాజ:- మీరు సినిమాలు బాగా చూస్తారన్నమాట.

లలిత:- ఏం చెయ్యమంటారు ఏం తోచక.

రాజ:- (లేచి నుంచుని) కాని వెధవ సినిమాలండి ఇప్పుడొచ్చే వన్నీ - (ఈ కథాకాలంలోకి కమ్యూనిస్టులు ఇంకా సినిమా రంగంలోకి రాలేదు.) వెధవ సెన్సే అప్లిల్ తప్ప ప్రజలకు పయోగపడే సినిమా ఒక్కటొస్తున్నదండి. తుక్కు డ్యాన్సులు. అంతా చెత్త - చూడండి ఆపోజ్ అంత ఆక్వర్డ్ గావుంటాయో మీకోక పోజ్ చూపిస్తాను. (లలితకు ఎదురుగానుంచుని) మీరుకూడా నాలాగా ఎదురుగా నుంచోండి (లలిత నుంచుంటుంది) మీరిట్లా వున్నారనుకోండి మీ రొమ్ముల్ని విపరీతంగా కనపడేటట్లు చేస్తాడు డైరెక్టరు గాడు (తన చేత్తో లలిత రొమ్ముమీద చీక తొలగిస్తాడు) చూడండి మిమ్మల్ని మీరు అద్దంలో చూచుకోండి - ఎట్లా వుంటుందో - ఎంత అసహ్యంగా వుంటుందో (లలిత కళ్ళు ఒప్పచేప్పి చూస్తూవుంటుంది) అంతటితో అయిందా ఇక నాయకుడొస్తాడు క్రిందికి పెక్తే చూస్తాడు. ఆనా ప్రేయసీ అంటాడు. నీ నడకమూ, నీ కళ్ళూ, అని ఇట్లా (లలిత నడుమును తనమీదకు వాల్చుకుంటాడు లలిత రాజారావు చేతులమీదకు వాలిపోతుంది)

(ముద్దుకు ఒంగుతాడు. లలితమీదకు, తెల్లటి కర్టెన్ పడుతుంది. రాజా, లలిత, నీడలు కర్టెన్ మీద కనపడుతుంటాయి. లలితను ఒక ముద్దుగట్టిగా పెట్టుకుని) అబ్బ, ఎంత అందంగా వున్నావు, నిజంగా అదృష్ట వంతుణ్ణి, నీలాంటి సౌందర్యశతి నా చేతుల్లో, నాముద్దు నామోదిస్తూ, ఇలా-అబ్బమరచి పోలేను, ఏది లలిత మరొక్కసారి, అబ్బ (ముద్దుపెట్టుకోడానికి మళ్ళీ ఒకసారి ఒంగుతాడు, లలిత తప్పించుకొని పారిపోతుంది. పారిపోతున్న లలితను పట్టుకుంటాడు. మళ్ళీ జారిపోతుంది. మళ్ళీపట్టుకుంటాడు. గట్టిగా ముద్దు పెట్టుకుంటాడు.)

లలిత:- స్వర్గం లాగుంది. రాజారావు.

రాజా:- భూతల స్వర్గమను (అమాంతం ఎత్తుకొని మంచం మీద పడేస్తాడు లలితను. (ఒక్క 5 నిమిషాలు దీపాలారిపోతాయి.

(తెర పడి పోతుంది)

.. - - - - -

విడవరంగం

కర్టెన్ లేస్తుంది.

(కిందటి రంగపు స్తలమే)

(లలిత మంచంమీద మోచేతిమీద తలపెట్టి పడుకొని వుంటుంది రాజారావు దగ్గరగా ఆనుకుని బాతాకాని పొరం బిస్తాడు).

రాజ:- కల్పనాదత్ చిటగాంగ్ విప్లవంలో...

లలిత:- (అమాతంలేచి కూర్చుని) విప్లవం రేలెండి-నాకేంటో భయమేస్తుంది - మావారికి తెలిస్తే - అమ్మా - ఏమూ తుందో.

రాజ:- ఏం భయంలేదు. అయినా మీరయిన క్యాంపులో వున్నాడు ఇంకో మూడురోజులు ఆనందంగా భూతల స్వర్గంలో గడిపేద్దాం తరువాత నే వెళ్ళిపోతాగా ఇంకెవరికి తెలుస్తుంది.

లలిత:- వెళ్ళిపోతారా, మూడురోజుల్లో, నన్ను ఒంటిరిదాన్ని చేసి

రాజ:- వెళ్ళకపోతే ఎలాచెప్పు జిల్లా ఆఫీసు ఒక గంట నకు వదు నేను లేకపోతే మళ్ళీ ఎప్పుడన్నావస్తా లే.

లలిత:- అంతే లెండి-మీకేం మొగాళ్ళు. ఒక్కక్షణంలో అంతా మరచిపోతారు. కానీ నేనో యునతిని-మీచేతుల్లో రేగిన యవ్వనోద్రేకం, ఆ పొంగు మీతో అనుభవించిన

ఆనిండు సంశోషం మరవలేను, నా హృదయంపై పడ్డ మీ గాఢమైన ముద్రను యుగాలక్కుడా మరచి పోలేను ఇంతకుముందు సలు ప్రేమనేదే ఎరుగను, ప్రేమ నేర్చేను. ఆనందంలో ముంచారు ఇకమీరు లేకుండా ఒక్కక్షణం కూడా బ్రతకలేను.

రాజా:- వుండు ఆలోచిస్తున్నాను. ఒక గొప్పస్థానే దర్శనం దొరుకుతుందేమో (కాశీపు ఆలోచనగా అటూ ఇటూ తిరిగి, ఒక్కసారి హుషారుగా గంతేసి) ఆఁ లలితా దొరికింది, ఒక గొప్పస్థానం. - ఏమీలేదు - యిమ్మిడియట్ గా అంటే వెంటనే నీ భర్తను చంపేయ్యాలి.

లలిత:- (గాబరాగా) ఆఁ మావారిచా, నిండు నిష్ఠాముందు పివాహం చేసుకున్నానే.

రాజా:- అవును ఇప్పుడు నిండుప్రేమ ముందు నీ భర్త చంపేయి నా ప్రేమ కావాలంటావా నీ భర్తను చంపేయి. అక్కర్లే దంటావా నీ భర్తతోనే వుండు.

లలిత:- నా కక్కర్లేదు. నా భర్త మీరే కావాలి మీకోసం వస్తేనే చేస్తాను. ఎట్లా చంపాలో చెప్పండి ఎవరికీ తెలియకుండా.

రాజ- నేనొక పొడిస్తాను రేపు నీకు విషంకన్నా ఆమోఘంగా పనిచేస్తుంది. నిమిషాలమీదే - మీ ఆయన క్యాంపునుంచి రాగానే నేనూ కాఫీ కొస్తాను, కాఫీముందు ఫలహారంకూడా

పెట్టు మీ ఆయన కిచ్చే మంచినిళ్ళ గ్లాసులో వెయ్యి నే నిచ్చే పొడి ఇక చూడు.

లలిత- విషపుపొడి - విషమా - మావారికి నా చేతులతోనే ఆయన కింకెవరూ లేరు నేనొక్కదాన్నే ఆయన కీ స్రవం చంలో అనుకుంటున్నాను. అట్లాంటివారిని నన్ను నమ్మిన మావార్ని నా చేతులతోనే విషం-మోసంకాదండి-పాపం కాదండి ఘోరంకాదండి (బావురుమని గాజారావుమీదపడి వీడుస్తుంది.)

రాజ- మోసమేమిటి - ప్రేమకోసం ఏమన్నాచేయొచ్చు. - ఏడవకు నువ్వేడుస్తే నాకూ వొస్తుంది

లలిత- బర్తగారిన్నికూడానండి (ఏడుపు మానుతుంది).

రాజ:- బర్తనేమిటి దేశభక్తుల వీరగాధలు వింటే మాడలెత్తి పొతావ్, దేశంకోసం తండ్రల్ని - తల్లుల్ని కూడా కాల్చే సిన విరులున్నారు. అట్లానే ప్రేమకోసంకూడా వందమంది బీదవాళ్ళకోసం ఒక ధనవంతుణ్ణి ఖూనీచేసినా తప్పులేదంటుంది మాపార్టీ అట్లానే ఒక గొప్పప్రేమకోసం ఒకభర్త ప్రాణాన్ని ఒక భార్య తీయొచ్చు. అదీ చాలా సంతోషంగా, మంచినిళ్ళప్రాయంగా అంగుళం విచారంకూడా లేకుండా. పిచ్చిదానా నీ భర్తతో నీకు పరిచయమై మహా అయితే 3, 4 ఏండ్లనుంచి, కాని నాకో చిన్నతనంనుంచి ఐనప్పటికీ, అంత స్నేహమున్నప్పటికీ నీమీది ప్రేమనన్నట్లా గొంతు కోయ మంటోంది.

లలిత:- అయితే చరిత్రాను - తప్పకుండా నాభర్తకు నేనే
మిషమిచ్చి - చంపితానుచాత.

రాజ:- అదే చెప్పబోతున్నా నీ భర్త చావుతో మన ప్రేమ
కాటకం పొలిపోతుంది. నీవు విడో నవుతావు (వెధవ
రాలు) అప్పుడు నిన్ను నేను విడోమ్యారేజిచేసుకుంటాను.

లలిత:- బర్తచచ్చిన బార్యను వివాహం చేసుకుంటే మీ కప
కీర్తి రాదండీ.

రాజ:- (పెద్దగానవి) అడకీర్తా-పిచ్చిపిల్లా నీ వింకా పాతకాలం
లోనే వున్నావు ఈ గోజుల్లో విడోమ్యారేజీలకు, లవ్
మ్యారేజీలకు వున్నంత విలువ, వచ్చేకీర్తి మరే కాలంలో
లేదు. లలితా-నాకేకాదు నీకు కూడా వస్తుంది ఒక గొప్ప
కీర్తి, నీ పేరూ నా పేరూ ప్రతికలనిండా పడుతుంది. సంఘ
సంస్కర్తల ప్రపంచం బహ్మరథంపడుతుంది మనకు. ఇందు
కునీ కింకోగొప్ప అవకాశంకూడా కలగొచ్చు, మహిళా
సంఘానికి నాయకురాలుగా అయ్యే అవకాశాలుకూడా
కలగొచ్చు.

(తెర)

ఎనిమిదవ రంగం

[కమ్యూనిస్టుపార్టీ కార్యాలయం. పార్టీ సభ్యులంతా నిశ్శబ్దంగావున్నారు. కొందరు సంతోషంగానూ మరికొందరు విచారంగాను వుంటారు ఒక మూల నిత్యబాబు చేతులు కట్టుకుని నుంచునివుంటాడు. జిల్లా నాయకుడు రాజారావుగారి పెదాలు కదులుతూవుంటాయి.]

రాజా:- కామ్రేడ్స్ ఈనాడు అతి ప్రధానమైన సమస్య మీయందరిముందూవుంది. దేశమంతా చాలా అధోగతిలోవుంది. అలాంటిసమయంలో ప్రజాసేవకులమైన మనం మన బాధ్యతను గుర్తించి అదర్శంగా ప్రతిఒక్కరూ ప్రవర్తించాలి. కానీ ఆ బాధ్యతను పూర్తిగా మరచిపోయి మన నిత్యబాబు పూహల్లో విహరించే కవుల సాహిత్యాన్ని ప్రచారంచేయడం మొదలుపెట్టాను. ఆ కవుల భాషాశైలీ మంచిదే, అంతవరకూ నేనూ ఒప్పుకుంటాను. వాళ్లుమహా కవులనికూడా ఒప్పుకుంటాను. కానీ వాళ్ళ బావాలు మాత్రం నుంచివికావు. భౌతికవాదులమైన మనకు అసలే పనికిరావు. అందువల్ల నిత్యబాబును మానమనిచెప్పాం. అదే కాకుండా దీనివల్ల పార్టీలో ఆరాజకం ప్రారంభమైంది కనుక కూడా ప్రారంభమయ్యాయి. పార్టీమీద కుర్రవాళ్లు ఎదురుతిరగడంకూడా నేర్చుకున్నారు. ఇది పార్టీక్రమ శిక్షణకే భంగకరం. అదేకాకుండా స్త్రీలతో అత్యంత సోదర భావంతో మెలగ వలసిన మనం, కట్టుదిట్టాలతో నీతిగా వుండాల్సిన మనం స్త్రీ పురుషులను అరాచకానికి దింపే,

వ్యభిచారుల్ని చేసే వెధాంతాల్ని చేసే ఆపుస్త సకాలను మన నిత్యబాబు చదవడం వార్షిం చ తగ్గది కాదను కుంటా. స్త్రీలం కే ఎవరు? 30 ఏండ్లలోపు వాళ్ళంతా మన అక్కలూ చెల్లెళ్ళూ. 40 ఏండ్లపై వాళ్ళంతా, మన తల్లులు మన అమ్మమ్మలూ అట్లా మనం భావించాలి స్త్రీలను. అసలే మనవ్యతి రేకులు మనమీద వేయరాని నిందలు వేస్తున్నారు. మనం ఎంతో నీతిగా వుంటున్నప్పటికి అట్లాటిది స్త్రీలతో మన మెట్లాగుండాలి నిష్పలాగుండాలి. కనుక నిత్యబాబు ఇప్పుడు ఖచ్చితమైన సమాధానం చెప్పవలసి వుంటుంది అతనా పని మానుకోకపోతే పార్టీకి దూరం అవ్వాలి నస్తుందని చెబుతున్నాను. ఒకనాడతనికి నాచేతులతోనే ఎర్రపతాకాన్ని బహూకరించాను. అచేతులతోనే ఈ నాడు పార్టీ గౌరవం నిలబెట్టడం కోసం స్త్రీల గౌరవం నిలబెట్టడం కోసం అతన్ని పార్టీ నుంచి బయటకు పంపించాల్సివస్తున్నది. ఇది నా ఒక్కడి అభిప్రాయమే కాదుకుంటా పార్టీ సభ్యులందరి అభిప్రాయమే. సభ్యులందరి ఆమోదమే దీనికి, అనుకుంటా.

సభ్యు-రంగా:- (లేచి) అందరి ఆమోదం అనడం పొరపాటు. నే నామోదించను నిత్యబాబుగారు పార్టీకోసం అహర్నిశలూ పాటుపడ్డాడు. ఆ పుస్తకాలు చదువుతున్నంత మాత్రాన.—

రాజ:- ఆపు ఈ విషయంలో నీకన్నా, పార్టీకే ఎక్కువ తెలుసు. క్రమశిక్షణతో మెలుగు కూర్చో, పార్టీ ప్రజా

స్వామిక నిర్ణయాలను కాకుల్లా అరచి వ్యతిరేకించడానికి వీలేదు.

రంగా:- (చేసేదిలేక కూర్చుంటాడు).

గోపా సభ్యు:- (లేచి) అయినా పార్టీ సేన చేస్తున్నాడనిచా భిప్రాయాలు పార్టీలో పాకిస్తుంటే వూర్కోమంటారా వీలేదు. బయటకు వెళ్ళగొట్టాల్సిందే.

రంగా:- (మళ్ళీ లేస్తాడు ఆగలేక) నీచాలైతె వినకండి. అన్ని స్వేచ్ఛలు కలిగిన పార్టీ అని చెప్పుకునే మనమే ఆయన వా, భావ స్వాతంత్ర్యాని, కఠన, ప్రచార స్వాతంత్ర్యానికి అడ్డు తగలడం, ప్రజాస్వామిక లక్షణం కాదనుకుంటా. “భావ ప్రకటనా, స్వాతంత్ర్యం, మనజన్న హక్కు, రాజ్యాంగం, దాన్ని పూర్తిగా బ్రధంపరచే నరకు నిద్రపోమని” ప్రతిక మొదొట్టోనే వాగిస్తుంటారే! అది అందరికీ కాదా?—మీ ఒక్కరికేరా?—అవును—“అది మాఒక్కళ్ళకే—అని ప్రాయడం మరిచిది. లెక్కన అక్షరాలు పూర్తిగా చెరిపేయడం మరిచిది. అట్లా చెరిపేయకపోతే అది అన్యాయమంటా నెను.

రాజ:- న్యాయంకోసం, నీతికోసం, స్వేచ్ఛ సేకాదు, దేన్నైనా అరికడుతుంది పార్టీ,

ఇంకో పార్టీభ్యుడు:- డింట్లో నిత్యబాబుగారు చెసిన అన్యాయమేముంది.

రాజ:- చాలాథ్లంది—నీవు మొదటికి కొన్ని ఎదురా మాట్లాడకండి (నిత్యబాబును చూస్తూ) నిత్యబాబూ త్వరగా

చెప్పాలి సమాధానం. పార్టీకి దూరమాతానంటావా?
ఆ ఋతుసాహిత్య ప్రచారం మానుకుంటావా.

నిత్యః. (పెదాటుకదిలాయిచేతులు వదిలి) శుభ్రాల్లుఋతులు
కాననిమకోసారి చెపుతున్నాను, అవిమహోన్నతగ్రంథాలు.
అవి మానవునికి స్వేచ్ఛను స్వంత ఆలోచన నిర్వగల
రచనలు అని ప్రపంచంలో మానవజాతి పున్నంతకాలం
శాశ్వతంగా నిలచే గ్రంథాలు. కారణమేమంటే ప్రపంచం
లో ఆకలిబాధ ఒకటేకాదు వుంది. ఎన్నో వందల బాధ
లున్నాయి. రేపు కమ్యూనిజమొచ్చినా ఆకలి బాధ
పోయినా, ఆర్థికబాధ పోయినా, ఇంకా పోకుండా మిగిలి,
మానవుల్ని పీడించే అనేక బాధలున్నాయి. అవన్నీ పోవా
లంటేకనీసంపోయినట్లు బ్రతుకొకలిగించితృప్తిపరచాలంటే
ఎవరికి ఏకమత్య దగ్గరగావుందో ఆ సమస్య వ్రాస్తుండాలి.
అంతేకాని ఆకలి కవిత్వమొకటే కవిత్వమని అదేఅభ్యుదయ
కవిత్వమని నిర్బంధంగా రాయించడం తక్కినదంతా చెత్త
అని తప్పుడు ప్రచారంచేయడం తప్పు. ఇంకొకటి మీ
వాదనేమంటే ఈ సాహిత్యంలో పరిష్కారాలులేవని-
దీనికి నా సమాధానమేమంటే ప్రకృతి సహజత్వాన్ని
అర్థంచేసుకోవడంలో పూర్తిగా అజ్ఞానులైన కమ్యూనిస్టు
లను అసలే అర్థకాదు. పరిష్కారాలు కథలల్లో లేక
పోవడంకాదు. అసలు కొన్ని మానవజీవితాలకే పరి
ష్కారాలులేవని కొన్ని మానవ సమస్యలకు పరిష్కారాలు
ఉభిది మజిలీఅయిన ఆ శ్మశానమందేనని ఈ శరీరం

ఆ కట్టెలపై కా లేటప్పడే మానవునికున్న అన్ని సమస్యలు
 పరిష్కారమై పోతాయని అప్పటిదాకా పరిష్కాలు చాలా
 కష్టమని ఈ ప్రపంచాన్ని మార్క్కదగ్గర నేర్చుకున్న
 పాఠాలదృష్టితో చూసే కమ్యూనిస్టులమైన మనకు అర్థం
 కాదు. కమ్యూనిస్టులుగావుండి నెయ్యి జ్వాలెత్తినా అర్థం
 చేసుకోలేరు. అర్థంకాదు. ఆ మార్క్కమార్క్క కళ్ళ
 జోడు తీసి ప్రపంచాన్ని అసలు మన సొంత కళ్ళతో
 చూస్తే తప్పు: కాబట్టి ఆఖరిమాటగానే చెప్పేది చెప్పు
 కునేది ఏమంటే, ఆకలి బాధ పోవాల్సిందే-అట్లాగే ప్రేరు
 బాధకూడా పోవాల్సిందేనని కాబట్టి ఇక ఎట్లాగెనామీకు
 అంటే కమ్యూనిస్టుపార్టీకి నాకూ కుదరదు. కాబట్టి-పార్టీకి
 దూరమే అవుతాను. అదే కాదు. మీరు అనేక సార్లు
 న్నారు. నేను పార్టీనుంచి బయటకుపోతే నా బ్రతుకు
 కుక్కకన్నా హీనమై పోతుందని నాముఖమింకెవరూ
 చూడరని నా ఉపన్యాసాలెవరూ వినరని అంటే మీ ఉద్దే
 శ్యం ప్రతిష్టలు సంపాదించుకుందామనే ఆరాటంలో, గతం
 లో సంపాదించిన ప్రతిష్టలుపోతాయనే భయంలో ప్రజ
 ల్లోకి పోయి ఇంకా తప్పుడు ఉపన్యాసాలిస్తూ నా హృద
 యాన్ని చంపుకుని చాస్తవాన్ని మరుగుపరిచి ఇంకా ఈ
 పార్టీలోనే కుములుతూవుంటానని అనుకుంటున్నారు.
 కాని అది చాలాపొరపాటు గౌరవాలమీదా, పేరు ప్రతి
 ష్టలమీదా ఏనాడో మోజుతప్పిపోయింది నాకు నాకఖ్ఖ
 డేదవి వాటికోసం చాటున నానా గడ్డి కరవచలదలేదు.

అందరూ ఉమ్మేస్తారని పిరికిపందగా మారచదలచుకోలేదు, అందుకని పార్టీకి దూరమే అవుతానని మరోసారి చెప్పుతున్నాను.

రాజా:- ఆలోచించుకో, దూరమాతానని ఒక్కమాటలో అనకు తప్పచేయడం మనవ లక్షణం—దిద్దుకోనడం ఉత్తమలక్షణం.

నిత్య:- (కళ్ళల్లో నీళ్ళు నిరున తిరుగుతాయి కళ్ళు నివ్వజైపోతాయి. తీక్షణంగా చూస్తూ) దిద్దుకోడానికి నేచేసిన తప్పేమీలేదని చెప్పతున్నా నేనారచనలు సత్యమని నమ్మారు. పార్టీకోసం లేకపోతే మీకోసంమరెవరికోసమైనాసరే, వాటన్నిటినీ అసత్యాలు, అవినీతులు అని నన్ను నేను మోసంచేసుకోదలచలేదు. అవన్నీ హృదయాల్ని కదిలించే ప్రేమల్ని పుట్టించే మోసాల్ని బయటపెట్టే రచనలు మృగాలైన మచుషుల్ని మళ్ళీ మానవుల్నిగాచేసే వ్రాతలు అతి వాస్తవాలు నే కాదనలేను—వాటిని

రాజా:- దేశమంతా అధోగతిలోవుండగా ఎందుకోయి ఈ ప్రేమరచనలు ఈ వ్రాహరచనలు ఎవరికోసం.

నిత్య:- అయితే దేశం అధోగతిలోఉండగా దేశభక్తులు పెళ్లిళ్లు ఎందుకు చేసుకున్నారు. మానుకోకపోయారా—

రాజ:- పెండ్లిండ్లకీ, ఈ అరాచకానికి సంబంధంలేదు. అందులో ఈ కవులు చెప్పే ప్రేమలు చాలా అరాచకమైనవి. మనం అనురించాల్సింది సవిత్రమైన ప్రేమ.

నిత్య:- అవును- అరాచకం. కల్లుపాకలో తాగితే అరాచకం. అదే తలుపులు బిగించుకుని పీకెలదాకా తాగి ప్రక్కమీద పడి దొల్లుతుంటే రాచరికం!

రాజ:- (మండిపడుతూ) ఏయి నిత్యబాబూ ఏమిటామాటలు- ఎవరు తలుపులు బిగించుకున్నారు.

నిత్య:- చెప్తా-అసలీంకా మనం ఇక్కోళ్లను చిమర్చించడ మెందుకు, పూర్వం హిందూసంఘం-సంఘంలో జరిగే ఘోరాల్ని కప్పిపుచ్చుతున్నట్లే మన పార్టీకూడా కప్పి వుంచి నీచాల్ని చేసే స్కూతం ప్రచంభించారన్నమాట.

రాజ:- ఏయి నిత్యబాబూ, ఏమిటి నీనిష్ఠ డన్నమాట పార్టీ వాళ్ళనుకూడా అంటున్నావేం (తన విషయం బయటపడిందేమోనని గజగజ పడుతుతూ) మేమెటువంటి నీతిగల వాళ్ళమైందీ ప్రపంచానికి తెలుసు.

నిత్య:- ఆఁ తెలుసు. పార్టీవాళ్ళల్లోకూడా వున్నా. గు. నీచాలకు పాల్పడేవాళ్లు.

రాజ:- (తన గుండెదడ మరీ ఎక్కువైంది. వొళ్ళు చుమటలు వడుతున్నాయి. అలితా తన సంబంధం ఈ ముండాకొడు క్కి తెలిసిందేమో! “కొంపలారిపోతచ్చే ఇప్పుడుఎట్లా” అని ఒణుకుతున్నాడు. మాట్లాడటానికి మాటరావడం లేదు కాని నిత్య అనేదానికి సమాధానం చెప్పకపోస్తే కుదరదు ఎట్లా-నివరికెట్లాగెతేనేం గొంతు పెగల్చుకొని) పార్టీవాళ్ళా-నీచాలా-చాలా తీవ్రమైంది నీ వ్యవహారం అనవసరంగా మాట్లాడుతున్నావు.

నిత్య:- అనవసరంగాకాదు. (మహా పువ్వు) కంఠో కంఠమెత్తి
ఇట్లు అనిరేలా) పున్నాడు - పార్వీతో పున్నాడు—

గోపా:- (లేచి) ఎవరో బయట పెట్టండి.

నిత్య:- సుబ్బారావుగారిభార్య. సుశీలగార్ని ఒక్కసారి లేచి
నా ప్రక్కకొచ్చి నిలబడమనండి.

సుబ్బారావు:- (లేచి) ఎందుకూ - నీ ప్రక్కన నా భార్య
నుంచోడమెందుకూ ?

రాజా:- (తన గుండెపై కుదుటపడింది తన వ్యసహారం కా
నందుకు)

నిత్య:- ఎందుకో చెప్పుతా రమ్మనండి.

ఒకపార్వీసభ్యుడు:- (లేచి సుశీలవైపు చూస్తూ) అసలేమిటో
మా కర్థంకానడంలేదు. వెళ్ళి నుంచోండమ్మా.

సుబ్బా:- (మిరి మిరి చూస్తూ) అట్లా అంత నీచుడి ప్రక్కనా
భార్య నుంచోడానికి వీల్లేదు.

నిత్య:- (రాద్రీంగా) నీచుణ్ణి నేను కాదు నీభార్య.

సుబ్బా:- ఆ మాసారా రాజారావుగారి మాసారా కామ్రే
డ్స్-నా భార్యను ఎంత ఘోరంగా—

రాజారావు:- నిత్యబాబూ, నీకు తల తిరుగుతోంది.

నిత్య:- తల పనాచో తిరిగి పోయింది.

రాజ:- తల చిరుకుతుంది—మహిళ అయిన ఆమెకు పట్టుకొని.

నిత్య:- తల పనాచో చితికి, నలిగి కృశించి పోయింది—ఈపార్వీ
యంత్రంతో పడి—ఇది పార్వీకాదు— ఇదొక పెద్దప్రక్కరి

దీంట్లో తయారయ్యే వన్నీ యంత్రాలే—మానవ రూప
యంత్రాలు. నేను అలాగే తయారయ్యాను. ఇక మాత్రం
ఈ పార్టీ యంత్రాన్ని పడి నా స్వేచ్ఛను పిండిచేసుకో దలచ
లేదు. నా మెనణ్ణి వర్తి ఎంతలా పార్టీలో తిప్పదలచ
లేదు. మళ్ళీ అంటున్నాను.—సుశీల పచ్చి నీచురాలని
ఈ మహిళా సంఘనాయకు చాలైన సుశీలకన్నా బోగ్గంది
చాలా ఉత్తమురాలి. గుడిశముందు నుంచుని బహి
రంగంగా మొగ్గాణ్ణి పిలిచే దొమ్మరిని నయం. మనం
ఎంతో నీచం అనుకుంటున్న బోగంపిల్ల చాటుగా,
నీచంగా చేయకంటేదు న్యభిచారం, బహిరంగంగా, సంతో
షంగా మొగ్గాణ్ణి ఆహ్వానిస్తుంది. నిజంగా ధీరత్వ మంటే
అది, నిజమతీగల స్త్రీ అంటే అది నీతి అంటే దానికే
చెల్లుతుంది. కాని నిద్ర పోతున్న పరాయి పురుషుణ్ణి ఇష్ట
మొచ్చినట్లు ముద్దు పెట్టుకోడం.

సుబ్బా:- (మండి పడుతూ) ముద్దు-ఎవరినీ, ఎవరు పెట్టు
కున్నాను. ఏ మిటి అసహ్యం కూతలన్నీ.

నిత్య:- అవును నాకూతలేగాని అసహ్యం. చేతలు కావు. కాని
నీ భార్య-మహా నాయకురాలు మహిళా సంఘాల ప్లాట్
ఫారాల మీద ఉత్తమమైన నీతులతో మిళితమైన గొప్ప
పదాలతో మహాపన్యాలనిచ్చే సుశీలగారి కూతురు
మంచివే-భావాలు మంచివే-చేతలే తుచ్చపువి. (సభ్యుల్లో
కొందరికి ఇదంతా అర్థంకాక చూస్తున్నారు. కొందరు
ఆశ్చర్య పడుతున్నారు.)

కొందరు:- సుశీలగారూ-నుంచోండి.

రాజా:- నుంచోండి సుశీలగారూ

సుశీల:- (నుంచుంటుంది?)

నిత్య:- సుశీలగారూ, మీరు, నేను పడుకొనివుండగా నాగది లోకి వచ్చి - మీయిష్టమొచ్చినట్లు మీ పెదాలతో నన్నూ, నా బుగ్గల్నీ ముద్దుపెట్టుకో లేదూ—

సుశీల:- ముద్దా-నిన్నా-నేనా-నీచుడా. అమ్మా ఎంతఘోరం. పార్టీమీదపగ నాపైపెట్టి తీర్చుకుందామను కున్నావా నీచుడా నా భర్త సుబ్బారావుగారు మొదటినుంచి నిన్ను వ్యతిరేకిస్తున్నాడని ఆయనపై పగ పార్టీమీద పగ ఇట్లా నామీదపెట్టి తీర్చుకుందామనుకున్నానా తుచ్చుడా తప్పు అబద్ధమాడుతావా నిజంగా నీకే పొరుషముంటే మైదానం మీద శౌర్యంగా పోట్లాడు. అంతేకాని ఒక సంఘానికి నాయకురాలై ఒక పవిత్రజీవితం సాగిస్తున్న నాలాంటిదాని పైనా నిందవేయడం.

సుబ్బా:- చూసారా కామ్రేడ్స్, చూసారారాజారావుగారూ- నన్నూ-నాభార్యను, నా పశువును-మీఅందరిముందూ చూసారా కామ్రేడ్స్-నిన్నారారాజారావుగారూ-ఇప్పటి కైనా గ్రహించారా వీరి బ్రతుకెంత నీచంగా మారి పోయిందో నీచుడు ఎంత ఘోరానికైనా ఒడిగడతాడు.

నిత్య:- సుబ్బారావుగారూ, మర్నాడతప్పి చూట్లాడుతున్నారు నేనుకాదు నీచుణ్ణి మరోసారిచెప్పుతున్నాను. వాస్తవాన్ని

కప్పిపుచ్చేవాళ్ళు నీదు-బ, వాస్తూని నమ్మలేనివాళ్ళు
నీదులు, దొంగలు, కపటులు.

గోపా:- (తేచి నిత్యబామునగ్గరకొచ్చి) సిగ్గులేదూ అంత
నాయకురాలిని పట్టుకొని—

రంగా:- అరెరె ఎంత ఘోరమయి పోయ్యావ్ - నువ్వెంతో
న్యాయస్తుడవూ మంచివాడవూ అనుకున్నా నేను. ఛీ-ఛీ-
నిత్య:- నీకు తెలియదు రంగా - ముమ్మాటికి నిజంగా నా
వాళ్ళంతా ముద్దు—

రాజ:- ఆవు - నీ వాగుడి కంతసుయ్యె గోజొచ్చింది.

సుబ్బా:- కట్టేసి తన్నాలి - వర్తిగా వదిలిపెడితే లాభంలేదు
వీణి. రాజారావుగారూ మాట్లాడ గేమండి.

రాజ:- అవును కట్టేసి వెముక లిరగ్గొట్టాలి, రుజువు చేస్తావా
సాక్ష్యముందా.

నిత్య:- రుజువు-సాక్ష్యం-సుఖీలగారూ- నేనే. కాని ముద్దా
యులు మాత్రం మేమిద్దరమూకాదు, ఎవరంటే- కామం
ప్రేమ-మోహం. కాని ఈ కోర్టు విచారణలో సాక్షి
భయపడింది. అబద్ధమానేసింది. కాని మార్కుశిష్యులై
మహా మేధావులగుమంతులన్న మీకు కూడా సాక్ష్యమే
కావాలని మాట విని రేపండా - నగ్నసత్యాల్ను అంగీక
రించే తెహతులేదన్న మాట. ఎందుకొకటో కొన్ని
విషయాలుకు రుజువులుచేసే అవకాశం, సాక్ష్యాలు తెచ్చే
అవకాశం వుండన్నసంగతి ఇంత మేధావులైన కమ్యూ
నిస్టులకు తెలియకపోవడం చాలా ఆశ్చర్యకరంఎట్లానంటే

గాలి నెలలి పడపడదు. వాసన ఫలానారూపంలో కన పడదు. కానీ ఆవి రెండూ వున్న సంగతి అందరికీ తెలుసు కాని సాక్ష్యాలు కావాలంటే కుదరదు. ఎవరికి వాళ్ళ కర్థ మాటంటి. సర్వసామాన్యమైన రుజువు కందని నగ్న సత్యాలు కొన్ని ప్రపంచంలో వున్నవన్నసంగతి గ్రహించాలి. నా స్తనంగా సుశీలగారు ముద్దుపెట్టుకుంది.

సభ్యుల్లో కొందరు:- ముందుకట్టే యండి చూస్తారేం తాలా ఒకటి పుచ్చుకోక.

రాజ:- సంతోషం. కామ్రేడ్స్ ఇప్పటికైనా వీడి అసలురంగు తెలుసు కున్నందుకు, మహాసంతోషం. అవును వీణ్ణి కట్టే యడమేకాదు వీడి శరీరాన్ని బద్దలుగా రెండుగా చీల్చినా పాపం లేదు. ఇద్దరు కామ్రేడ్స్ లేచి తాళూ, ఒక బెత్తం కూడా తీసుకురాండి.

సుబ్బా:- ఆమూల గదిలో వుంది పెద్దతాడు అక్కడే కొరడా కూడా వుంది. నువ్వుపోయి పట్టుకు రా గోవాత్రావు.

గో:- (లోపలికెళతాడు)

సుబ్బా:- వీడినల్ల ఆత్మవాణి కూడా పిచ్చెత్తి పోయింది. తల్లి దండ్యులతో పేచీ పెట్టుకుంది మనలో కూడా పోట్లాడతూ వుంది.

రాజ:- అవును వానో కూడా పోట్లాడుతున్నది ఆయాత్ లీగ్ శక్రటరీని చేసుకోననికామ్రేడ్స్ చూసారా ఆసత్యవాణి నిర్నియమైన పెండ్లిని వీడుచేడగొట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. పిలుచుకురాండి-ఆసత్యవాణిని కూడా ఆపిల్లకు

యిప్పుడన్నా చెపుడం బుద్ధి వీడెంత నీచుడో చూపిద్దాం
అప్పటికైన మనసు మాద్భుతమందేమో-కామ్రేడ్
నారాయణా, నువ్వెళ్ళి సత్యవాణిని వెంటనే వెంట పెట్టు
కురా.

నారా:- (లేచి వెళతాడు.)

[తాళ్ళు తెచ్చి నిత్య బాబుచేతుల్ని కరగకడతారు.]

ఒకసభ్యుడు:- (నిత్యబాబు మీద వుమ్మేసి) ఛీ నీబతుకు తగ
లెయ్య.

నిత్య:- కామ్రేడ్ నీకు తెలియదు వుమ్మేయకు నా మీద.

రాజ:- కమ్మేయడం కాదు, ఏం పోసినా పాపంలేదు. ఒక
పవిత్రమైన మహిళను పట్టుకుని-నీకు నోరెట్లా వచ్చిందిరా.
(లాగి చెంప మీద కొడతాడు. కొట్టి తనూ కాండ్రించి
వుమ్మేస్తాడు.)

రంగా:- పార్టీ ఈ వేళనిచ్చు బయటకు వెళ్లగొడుతున్నదని
పార్టీని అపకీర్తిపాలు చేయడంకోసం ఆమెని అన్యాయంగా

నిత్య:- అన్యాయంకాదు-నే చెప్పేది నిజంరంగా సావుకూడా
నమ్మవారంగా నన్ను.

సుబ్బా:- మూస్తారే చర్మం వూడేబట్లు కొట్టండి.

గోపా:- (బలంకొద్ది కొరడాతో నిత్యబాబు వీపుమీదకు
విసురుతాడు కొరడాను.)

నిత్య:- (దెబ్బకు “అమ్మా” అంటాడు.)

గో:- (ఇంకాదెబ్బ కొడతాడు)

నిత్య:- (అబ్బా - బాధతో) ఏం సుశీలా నువ్వు వచ్చి అదే పనిగా మీద పడుతుంటే ఏ మన్నాను, ముంపు నీభర్తకు విడాకులిచ్చి రమ్మనలేదు.

రాజ:-వినారా కామ్రేడ్స్, విడాకులిచ్చి రమ్మన్నట్టే తుచ్చుడు. ప్రాణంకూడా తీసి గమ్మంటాడు. (ఏది, గోపాలావ్ ఆ కొరడా ఏది తీసుకుని) ఏం రా, విడాకులిచ్చి రమ్మన్నావా - ఇకగో ఇస్తున్నా (బలంకొద్ది ఒసుకుతాడు నిత్య బానిస వీపుమీదకు, కొరడాను మోటిమీద దెబ్బ పడుతుంది. ఒళ్ళంతా విరిగిపోయే బాధ పడుతుంటాడు)

నిత్య:- బాధపడుతూ సుశీలనైపు చూస్తూ సుశీలా, నన్నిట్లా కట్టి కొట్టిస్తూచూస్తూ నుంచున్నావా? నీకు నిజంగా స్త్రీ హృదయముంచా? ఆనాడు నీవు స్త్రీ రూపంలోనేకదూ నాదగ్గరకొచ్చింది స్త్రీ హృదయంలోనేకదూ, నాతో చూట్లాడింది? నేనే నీకు కావాలన్నది నాపై నీకు గొప్ప ప్రేమ వున్నదన్నది. నేనే స్వర్గసున్నావే-! ఈనాడు రాకు సిగా మారిపోయావా-! సుశీలా, నీది న్యాయమేనా- మోద్దుంటున్నా భర్తచాలు భార్య పరాయివాడితో సరసం చేయడం, చాలుగా పరాయివాడి శరీరం కావాలనడం, తప్పని, మోసమని మొత్తుకున్నా నీముద్దులతో నా ఒళ్ళంతా తడిపేశావే అట్లా నీముద్దులతో ఈ శరీరాన్ని తడిపిన నీవే ఈనాడు దెబ్బలతో రక్తంతో తడిపేయిస్తావా ఒక్కడే ఇంకో జరిగిందంతా అబద్ధమనడానికి నీనోట్లాడండి కాని సుశీలా నీతో ఒక్కటి చెప్పదలచుకున్నా, దీంట్లో

అబద్ధమాడాలిసంత ప్రమాదమేమూలేదు. అయిరా నువ్వు
 నాదగ్గరకట్టారావడం తప్పనడం లేదు. కాని అబద్ధమాడ
 టమే తప్ప. నువ్వేమిటి, నేనెనా అంతే చేస్తాను. కామం,
 ప్రేమ, మోహం చునలో ప్రవేశించేదా కానేగాని,
 ప్రవేశించితరువాత దాన్ని ఆపడం మనతరు కాదు.
 ఏవిధానైనాసరే తీర్పుకో బుద్ధి పుడుతుంది. కామం,
 ప్రేమ మోహంచున వొంటిమీదకు నచ్చేసిందంటే మన
 వళ్ళుమన స్వాధీనం తప్పిపోతుంది. ఆనమయంలో మనకళ్ళ
 ముందు ఏం కనపడితేదాంతోనే వాంఛ తీర్పుకోవాల
 న్నంత ఆవేశం పెరుగుతుంది. తీర్పుకోక తప్పకుకూడా
 తీర్పుకోడం తప్పకాదు కూడా. స్త్రీతో స్త్రీయే పురు
 షుడుతో పురుషుడే తీర్పుకోడం కూడా జరుగుతుంది
 అది తప్ప. ఒచ్చా అంటేనే చెప్పలేను. ఎవరిష్టం నారిది.
 కాని ఎవరూ బయటికి ఒప్పుకోరు ఈ విషయాలు తప్పం
 టారంతా. నేను కాదంటా. అట్లానే ఒక స్త్రీ ఒక పురు
 షుడూ కూడా ఒకరిని ఒకరు, కానుంచల్లో ప్రేమ వల్లో,
 మోహం వల్లో గాఢంగా వాంఛిస్తారు. ఆవాంచింపడం,
 తీర్పుకోడం తప్పలేదంటానునేను. కాని తప్పింటున్నారు.
 అట్లా తప్పనడమే తప్పింటాను నేను, వానీ తప్పని మాను
 తున్నారా-లేదు. చాటుగా చేస్తూనే వున్నారు. ఇవి నగ్న
 సత్యాలు. వీటిని ఒప్పుకున్నందుకల్ల నచ్చే నీ చత్వమేమి
 లేదు. కాని నీచత్వం వస్తుందని, గౌరవ ప్రతిష్టలు పోతా
 య్యని భయపడి దాస్తున్నారు. ఆదాయడమే తప్పింటాను

ఆనందంగా అగ్రీకరించాల్సివస్తోంది. ఇప్పుటికన్నా ఒప్పుకుంటానా సుశీలా నన్ను ముద్దు -
సుశీల చూడారా? ఇన్నింటా అప్రసవం పాలుచేయాలని చూస్తున్నాడు. దుర్మార్గుడు.

రాజారావు:- (బాగి కొరడాతో కొట్టి) నీకింకా ఒక్క పొగరు తగ్గలా -

నిత్య:- పొట్టే సుశీలా-నీ ప్రతిష్ట కోసం, నీ మహిళా సంఘ మహానాయకత్వానికి భంగం మొస్తుందని, నలుగురూ “భీ” అంటారని అబద్ధమూ, పురుషావు, తప్పులేదు. నేనే అన్ని నీచాలు, అసకీర్తులూ భరిస్తాను. కానీ నామందునుంచి తప్పుకో కనపడకుండా పోషకహారాన్ని అంత ప్రేమపై ఉపన్యాసమిచ్చిన స్త్రీ, ఇంత కఠినంగా, ఇంత అబద్ధంగా ప్రవర్తిస్తుందని, ఇతర కళంకంలేని ప్రేమల్ని కూడా శంకించే బలహీనత ఏర్పడుతుందేమో నాలో.

ఇంకా నీరూపం నాకళ్ళముందు కనపడుతుంటే.

సుబ్బ:- మళ్ళీ మొదలు పెట్టాను. తన్నండి, బాదండి చర్మం వూడిపోవాలి ఈ వేళ వీడిది. (దెబ్బలపైన దెబ్బలు కొరడాతోనూ, చేతులతోనూ బాడుతూవుంటారు.)

నిత్య:- బాదండి - చచ్చేదాకా బాదండి. చాలా హాయిగా వుంది నాకు, మీ అందరిలోనూ నేనూ ఒక నాయకుణ్ణి అని పించుకుంటూ నా స్వేచ్ఛను అరికట్టుకొని, నీ చాలు చేస్తూ, దానినుంచి వ్రచ్చన్న మధ్యే, అంతరాత్మనుంచి ఘోష పెట్టే మౌనసికబాధ భరించడం షహకష్టం మురికి

లో నెయ్యేళ్ళు బ్రతికేకన్నా స్వేచ్ఛగా ఆనందంగా ఒక్క
క్షణం శ్వాస పీల్చి ప్రాణం వదలడం హాయి. ఆనందం
ఇంతకన్నా భాగ్యం ప్రపంచంలో మరేముంటుంది. ఆభాగ్యం
దొరకడం మహా అదృష్టంకదూ! నాకండలు నరికి ఆ
మాంసం వంశకులకి అది చూస్తూ వరీ సంతోషపడ
తాను. అనాగరికులంటే, అడవిచ్చుగాలంటే పచ్చిమాంసం
తినే ఆరిమ జాతి వాళ్ళంటే ఎట్లా వుంటారో, ఏంచేస్తారో
వాళ్ళ సంగతేమిటో తెలుసుకోవాలని వుంటుంది. అవి
తెలుసుకోవాలంటే మహాశ్రమచేసి చరిత్రలన్నీ చదవాలి.
కాని మిన్నల్ని మీ వచనను ఒక్కక్షణం చూస్తే చాలు
వాళ్ళ చరిత్ర అంతా సొంతం కళ్లకు కట్టిపోతుంది. “వీరేనా
నాగరికులు సంఘాన్ని వుద్ధరించేవాళ్ళు వీళ్ళేనా అనిపిస్తుంది.

సుశీల:- (నిత్యబాటు పడే బాధను కళ్ళారా చూచి కళ్ళ నీరు
పెట్టుకుంది. చెయ్యెత్తి) కొట్టకండి, ఆయన్ని బాధపెట్టకండి
నిజమే ముద్దుపెట్టుకున్నమాట నిజమే, అవును. బాబు
వాళ్ళంతా ముద్దుపెట్టుకున్నమాటనిజమేవదలండి-ఆయన్ని
వదిలేయండి ఆ అబ్బాయి పసికూన నిజంగా అతను పేసింది
నిందకాదు. ఆ అబ్బాయి పిచ్చిది నా స్తనమేవదిలేయండి.

సుబ్బా:- (సుశీలవైపు తిరిగి చుండిపడుతూ) పరువంతాతీసావు-
నీకేమన్నా పిచ్చెక్కిందా ముద్దు పెట్టుకున్నారంటావు నీ
నోటితో నువ్వే.

రాజ:- లేదు సుబ్బారావుగారూ, ఆమె వాస్తవంగా స్త్రీ కనుక
స్త్రీ బలహీనత చూపింది. అతన్ని కొడుకున్నామని అతని

బాధను చూసి జాలి కలిగి అనిపొడవచ్చు. స్త్రీలకు మాతృకృత్యం ఎక్కువ. అందుకే ఆమెకు నిత్యగాబు ఇంత ముఖ్యమైనదే. పుట్టికే జాలి కలిగింది కాని సుశీలగారు ఇంత నీచుడిమిద మీకు జాలి పనికిరాదు. వాడు తుచ్చుడు. [సభ్యులు ఒక్కసారి గల్లంతుగా] వాడు తుచ్చుడే. నిజంగా, సుశీలగారు వాడిమిద మీకు జాలి పనికిరాదు.

నిత్య:- (సుశీలగారు) : నయం తప్పి, గత్యం మాట్లాడినా ఫలిత ముండను సుశీలగారు. ఆకలి పుట్టినప్పుడే అన్నంతెచ్చి పెట్టాలి కనుక పుట్టింతువాత పంచబక్ష్య పరమాణ్ణం తెచ్చినా ఎక్కడను. పైగా డోకొస్తుంది. అట్లాగే మనిషి చని పోయింతువాత డాక్టరును తీసుకొస్తే ప్రయోజనం లేదు. ఆజాగ్రత్తాన్ని ప్రాణముండగానే పడాలి. ఒక వ్యక్తికి డబ్బుకో ప్రాణావసర మొచ్చిందనుకొండి అప్పుడా వ్యక్తికి అది దొరకక పిచ్చివాడై పోయాడను కుందాం. అప్పుడు నవ్వొక లక్షరూపాయలు తీసుకు వెళ్ళి తీసుకో మన్నా-అక్కడేదంటాడు. అనయం తప్పింది ఇప్పుడు డబ్బున్న పనికానంటాడు. అదేకాదు: చ్చివాడుగా మారి పోవడంవల్ల ఆనోట్ల విలువకు డా మర : పోయిచించేస్తాడు అట్లాగే ఒక వెయ్యి రూపాయల వస్తువువేలంపాడు తున్నా రనుకొండి, 100 రూపాయలకే కొట్టేసేబట్టుగా వున్నారు. నువ్వు వెంటనే 100 అనాలి. అనకుండా సందేహిస్తు కూర్చుని 100కే పాట కొట్టేసిం తరువాత 400 లిస్తా

నన్నా లాభం లేదు. కాబట్టి సుశీలగారు మీరు 'అనసరమై' నప్పుడు బిబద్ధమూడారు. అంతా అటు పోయింతరువాత నిజం ఒప్పుకుంటున్నారు. కాని ఎవరూ నమ్మరు. మీనిజం బూడిదగో పోసిన పన్నీ చే-అరలు మునిషి చచ్చినతరువాత లాటరిగో లక్ష రూపాయలు నచ్చినట్లే.

[నారాయణ, వెంట సత్యవాణి ప్రవేశం]

రాజ:- (సత్యవాణిగో) అదిగో సత్యవాణి నీవు పేషించా నన్న, నీవు గొప్పగా ఎంచు కుంటూ, వివాహం కూడా చేసుకుంటానన్న నిత్యబాబు. ఇకనో నీచుడు. సుశీలగారి మీద వేయరాని నింద వేశాడు.

పార్టీ సభ్యులు:- (ఛీ-తూ-అని ఉమ్మేస్తుంటారు)

రాజ:- (నిత్యబాబునైపు నింసి) నీచుడా సత్యవాణిని కూడా పిచ్చెక్కించావు కదూ కాబోయే పెండ్లి చేసే గొట్టావుకదూ (తూ|| అని వుమ్మేసి చెంపనొద దెబ్బకొడతాడు)

సత్య:- వారి నెండుకండ్లి అన్యాయంగాకొడతారు. వారిమీద వుమ్మేయడానికి, నా కేమీ నీచులుకారు. వారు నాకేమీ పిచ్చెక్కించలేదు. నేనే వారిని పెండ్లిచేసుకుంటానన్నాను. రాజారావుగారు ఒకప్పుడు మీరుకూడా ఒప్పుకున్నారు. పార్టీ అంతా ఆమోదించింది. మేమిద్దరం పెళ్ళి చేసుకోడానికి అట్లాటిది-

రాజ:-అది నిజమేకాని, ఆరోజులూ మారిపోయాయి నిత్యబాబు మారిపోయాడు. చెడిపోయాడు. పార్టీ వ్యతిరేకిగా తయారయ్యాడు. ఇట్లాంటి నీచుణ్ణి పార్టీవ్యతిరేకిని చేసుకుంటావా?

సత్యవాణి:- అవును చేసుకుంటాను. పార్టీకి వ్యతిరేకి అవుతే, నాకు వ్యతిరేకులుకారు. నా కిష్టమేంది. అంతే కాని నా కిష్టంలేని పెండ్లి చేయడానికి మీకెవరికీ అధికారంలేదు. హిందూమతాన్ని అంటారే, మరి మిరెట్లా చెస్తారు ఇష్టంలేని పెండ్లి నిష్పంధంగా. వీల్లేదు-ప్రేమమధ్య పురుగుల్లా చేరి మా ఇద్దరినీ విడతీస్తారా వీల్లేదు.

రాజ:- వీల్లేదనిడానికి వీల్లేదు. నీగౌంవంకోసం పార్టీ గౌరవం కోసం చెప్పుతున్నాం. ఇతన్ని చేసుకుంటే కుక్క-కన్నా హీనమైపోతుంది బ్రతుకు.

సత్యవాణి:- హీనమైనానరే ఆయనే కావాలి. అంత మీకు కష్టంగావుంటే, నేనూ పార్టీనుంచి బయటకుపోతా.

రాజ:- పార్టీనుంచి బయటకు పోవడానికికూడా నీ కదికారం లేదు.

నిత్య:- (సత్యవాణితో) సత్యవాణి పూర్వమేదో అనుకున్నాం కాలం మురిచిందని కొత్తయ్యగమొచ్చిందని మనుషులంతా నాగరికితాతున్నారని-కాని అంజా అబద్ధం. కాలంమార లేదు. కొత్తయ్యగ మేమీకాదు. నాగరికులంతకన్నాకాదు. అంత మామూలే-పేస్తే మాన్పు.

రాజ:-కామ్రేడ్స్ లాభంలేదు. ఇంకా ఎక్కువైంది వీడి ధోరణి సత్యవాణి వీణ్ణితప్ప పోయి చేసుకోదట. చూద్దాం వీణ్ణి కొంచెం లోపలికి తీసుకువెళ్ళి శవంగా మార్చి పట్టుకు రాండి స్పృహ చేసుకుంటుంది సత్యవాణి. అప్పుడువీళ్ళిద్దరి పెళ్ళి మనమే చేద్దాం.

సత:- ఆ ఏమిటా నూటలు అచరాని హూటలు (బావులు మంటుంది.

రాజ:- వీణ్ణి లోపలికి తీసుకుపోండి సహించడానికి వీల్లేదు) వాళ్ళం కా ఎరటికడ్డి పెట్టి కాల్చండి చుడగబ్బల్నీ, తేళ్ళనీ శరీరం గూదకు వదలండి [పార్టీ సభ్యులు, నిత్య బాబుని జరజరా లోపలికి ఈడ్చుకుపోతారు]

సత్య:- (దెబ్బలు వినపడుతుంటాయి. ఏడుస్తూ) కొట్టకండి, నా బాబును, ఇట్లా హింస పెట్టడం న్యాయం కాదు.

[తెర వెనుకనుంచి - పద్యం వినపడుతూవుంటుంది.]

ప ద్యం.

వాస్తవస్థితి చూడగల నీకన్ను
కాలము మారలేదన్న - సంఘము మారబోదన్న
కాల్చి వేసుకు - నీ కన్నుల నిండు నిప్పుతో
గతమందు - సూర్యుడుకాదు తిరుగు చున్నది.
ఈ భూమి యన్న, మానవోత్తముని
వాస్తవ స్థితి తెల్పిన, మానవోత్తముని
కుత్తుక, కత్తికి బలియాయ లేదే

అది ఈ తుచ్చ సంఘమేకాదే—

సత్య:- చేయకండి నాబాబు ఒంగారపు శరీరాన్ని కాల్చకండి బాబూ రాజారావుగారూ, మీకాళ్ళు పట్టుకుంటాను పోనీ నన్ను కాల్చండి, రంపంతో నన్ను కొయండి-దీని కంతా కారణంనేను.

రాజ:- వీణ్ణేమి ఇది పవిత్ర పార్టీ వ్యవహారం. వ్యక్తుల వ్యవహారంకాదు దయా దాక్షిణ్యాలు చూపడానికి—

సత్య:- (లోపల్నించి దెబ్బలమోత-నిత్యబాబు బాధతో వెసే
కేకలు వినసమకుంటాయి.) రాజారావుగారూ, యమ
ధర్మరాజుకన్నా ఘోరమై పోతున్నారా-అదుగో, నా
బాబులకి మీదను తేళ్ళు ఎక్కించడానికి సిద్ధంగా
వున్నాను. చెప్పండి, వొడ్డిని చెప్పండి ఎదలను చెప్పండి
(నిపరీంతగా అడుస్తుంది)

రాజ:- వీల్లేదు ఒక షర్తుగిద్దామే. వదలడానికి వీలుంది.
నువ్వాయూత్ లీన్ శక్తిబరీ చేసుకునే టల్లేలే-

సత్య:- ఇష్టంలేని పెండ్లి కమ్యూనిస్టుపార్టీ కూడా చేస్తుందన్న
మాట.

రాజ:- చెసుకోకపోతే అచుభ విస్తావ్.

[లోపల్నించి సభ్యులు] ఇక తేహూ, మడ్రాగబ్బలు
పాకించ మంటారా-

సత్య:- (ఒక్కసారి భయంతో కెవ్వునకేకేస్తుంది)

రాజ:- ఆఁ పాకిం-

నిత్య:- (రాజారావు మాట్లాడే నోటిని, తన చెత్తోమూసి.)
అమ్మో, ఓద్దు కరిచించకండి, వదలండి' నాబాబు శరీరాన్ని
(పిచ్చెత్తి పోయిన గొంతుతో. తలంతా పీసుకుంటూ)
రాజారావుగారూ మీ యిష్టమొచ్చిన వాణ్ణి తీసుకురాండి
పార్టీ మెంబర్స్ కాదు. ఆఖరి జంతువునైనా సరే. తీసుకు
రాండి. చేసుకుంటాను. కుష్టువాణ్ణి తీసుకురాండి, చేసు

కుంటాను, రేపు చచ్చేవాడినే చాచరే పట్టుకురాండి చేసు
కుంటాను, కానీ ఆయన్ని మాత్రం వదిలేయండి మీకు
వెయ్యి నమస్కారాలుచేస్తూ వదలండిగాబూ నా నిత్య
గాబును వదలండి—

రాజా:- అయితే వదిలేయండి-ఆ తుచ్చుణ్ణి మళ్ళీ కనపడకుండా
పోమ్మనండి, గెంతుకుంటే బయటికి, [కొద్ది ఊణాల తరు
వాత, నిత్యగాబును వదిలిపెడతారు. నిత్యగాబు తూలి
పోతూ బయటకు పోతుంటాడు. వార్తీసభ్యులు, నడిచే
సత్తువకూడా లేని నిత్యగాబును కోసుకుంటా బయటకు
నెడతారు.]

సత్య:- (నిత్యగాబు పిచ్చి అవతా గాన్ని చూసి ఒక్కసారి సత్య
వాణి కెప్పుమంటుంది. క్రింద పడిపోతుంది.

తె ర

(10)

తొమ్మిదవ రంగము

[జనార్ధనరావు, యిల్లు-జనార్ధనరావు-రాజారావు, కుర్చీలలో కూర్చుని ఉష్మా తింటూవుంటారు.]

జనా:- లలితా - మంచిసీళ్లు పెట్టలేదే...?

లలిత:- (లోపల్నించే) తెస్తున్నానండి- మరచిపోయాను. కాఫీ వడబోస్తున్నా!

జనా:- లలితా, పూరీకూడాచేస్తే ఎంత శాగుండేసి.

లలిత:- (వచ్చి) పోనీ యిప్పుడు చేస్తానేం.

రాజా:- ఎందుకు రా యిప్పుడు ఆమెకు శ్రమ.

జనా:- లలితా, మంచిసీళ్లు పట్టుకురా. ముందు ఒరేయి రాజా రావు-మా, లలిత అలా శ్రమనుకునేది కాదురా - నా కోసం పాపం ఎంతశ్రమైనా పడుతుంది.

రాజా:- అయినా, త్వరగా పోవాలిరా పనివుంది పార్టీసభ్యులతో మాట్లాడాలి.

జనా:- సరే లలితా వాడికి తొందర పనివుందట కానీ సాయంత్రం మాత్రం ఎన్నో పిండివంటలు చేస్తుంది లలిత, సేమ్యా పూరీ, హల్వా సాయంత్రం ఎంతపనున్నా సరే, నాలుగింటి కల్లా వచ్చేయ్యాచి టిఫిన్ చేసేసి, లలితా నువ్వు, నేనూ ముగ్గురం కలిసి జమ్కా చేసుకుని పిక్చరుకు పోదాం - మంచిసీళ్ళు, లలితా

లలిత:- (వస్తున్నానండి నాంచిని స్వగ్లాసులు తెచ్చి చెరిపకటి పెడుతుంది. మళ్ళీ లోపలికి వెళ్ళి కప్పులో కాఫీ తెచ్చి ఇద్దరికి చెరొకటి పెడుతుంది)

జనా:- (ముందు మంచినిగ్గు తాగుతాడు).

రాజా:- (మంచినిగ్గు తాగుతాడు.)

జనా:- (కాఫీకప్పు రాజా కందిస్తూ) తీసుకోరా.

రాజా:- (తీసుకొని నోటిదగ్గర పెట్టుకుంటాడు.)

జనా:- (కాఫీ తాగుతూ) మా, లలిత కాఫీ చేస్తే చాలాబాగుంటుందిరా.

రాజా:- (గుటకేసి) అవును బాగుంది.

జనా:- (తాగేస్తాడు కొద్దికాలం తరువాత, మళ్ళీ కప్పు పట్టుకొని) అబ్బ ఏమిటి కప్పు కప్పుతోంది.

లలిత:- ఆ ఏంటి - కప్పు కప్పుతుందా.

జనా:- అమ్మా కళ్ళుకూడా కరుగుతున్నాయి లలిత - ఏమి లలిత - రాజా నావు ఏమిటోయింది.

రాజ:- (దగ్గరకుపోయి తలపట్టుకుని) ఏమిటా యింతలోనే-

లలిత:- ఏమిటండీ, అట్లా అయిపోతున్నారు

రాజ:- ఏమిటి ఇంత పడనగా డాక్టర్ని పిలుచుకొస్తాను.

లలిత:- పిలుచుకురాండి. నాకు భయమేస్తున్నది.

జనా:- (ప్రహతపి పడిపోతూ - నీరసమైన శంతతో - తేలి పోతున్న చూపులతో) డాక్టరు వొద్దు - అయిపోయింది. (కాసేపు వుక్కిరిబిక్కిరియై ఆఖరి శ్వాస విడుస్తాడుకుర్చిలో పడిపోతాడు)

రాజా:- లలితా-అయిపోయింది అయిపోయాడు. (నాడిచూసి) ఊ, ఖాయమే ఒక్క-క్షణంలో లేచిపోయిందిపాణం.

లలిత:- నాకేమో భయంగావుందండి.

రాజా:- భయం-ఎందుకని-ఏమీ లేదు. ఒంటిమీద ఒక గుడ్డ కప్పాయి. కంగారుపడకు. కానీ నిశ్శబ్దంగా వుంటావేం, ఏడవాలి గట్టిగా-భర్తచచ్చినాతే ఏడవొద్దూ అంతాఒచ్చి చూస్తారు నువ్వు గట్టిగా ఏడవాలి.

లలిత:- (చాలా పెద్దగాంతోతో ఏడుపుప్రచారంభిస్తుంది)అమ్మో అమ్మో!

రాజ:-ఆగు, అప్పుడేకాదు. కాసేపాగు. నే పోనీ.

లలిత:- (ఆపి) మీరు పోతారా, ఇంత భయంకరంగా చేసేసి.

రాజ:-అవును నే; పుండకూడదు. అనుమానపడతారు. ఇద్దర్నీ జైల్లోవేస్తారు. నే వెళ్ళిపోయింతరువాత గట్టిగా ఏడువు. అంతా వస్తారు. వాళ్ళూ కాసేపు ఏడుస్తారు. తరువాత మీవాళ్ళకు తెలిగ్రాంములు ఇస్తారు. వాళ్ళూ వస్తారు వాళ్ళూ కాసేపు ఏడుస్తారు తరువాత స్మశానానికి పంపివేస్తాను నీ భర్తను గొప్ప బ్యాండుమేళతో వెంటనే

మీ వూరు వెళ్ళిపో. కొన్ని నెలల తరువాత ఏదో పార్టీ పని పేరుతో మీవూరు వస్తాను. మీ అమ్మా, వాళ్ళకు నచ్చ చెబుతాను. అప్పుడు మన మిద్దరం బ్రహ్మాండంగా విధవా వివాహం చేసుకుందాం. [ఇంతలోనే బయటనుంచి కేక-] అయ్యగారూ-అయ్యగారూ.

రాజ:- ఎవరో వచ్చారు నే పోతాను దొడ్డిదారిన అ ఉప్పా ప్లేటులు-కాఫీ కప్పులు తీసెయి.

లలిత:- రాజా మరి డాక్టరువచ్చి మందు కక్కించి బ్రతికిస్తాడేమో.-

రాజ:- అట్లాంటిభయం నీకేమక్కలేదు. డాక్టరు కాదు, వాడి బా బొచ్చినా, బ్రతికించలేను మళ్ళీ అట్లాంటివిషం అది ఊఁ నే పోతున్నా-(పోతాడు.)

లలిత:- (ఆ ప్లేటు అన్నీ తీసేస్తుంది.) [మళ్ళీ బయటనుంచి కేక అయ్యగారూఅయ్యగారూ-కలక్టరుగారొచ్చిపోమ్మన్నారు]

లలిత:- కలక్టరాఫీసు జవానులాగుంది పెద్దగా ఏడుస్తూ పో... తలుపుతీస్తుంది. జవాను, లలిత (ప్రవేశం)

లలిత:- (శవంమీదపడి గొల్లున గుండెబాదుకుంటూ ఏడుస్తూ) ఐక్చీలో పడుకున్న వారు చదుకున్నట్లే పోయారు. గుండె ఆగిపోయివుండాలి.

జవాను:- అయ్యగారు. మా మంచి అయ్యగారు పోయారా హయ్యయ్యో-సాపం మీరు ఒక్కరే కాబోలు వుండండి-

గుమాస్తాల్నీ వాళ్ళనూ పిలుచుకొస్తాను వారొచ్చిముందు
జరగవలసినపని చూస్తారు.

లలిత:- ఏమో బాబు - ఇక నాజీవిత మెట్లానో - నాకింత
చిన్న నయస్సులోనే- వాకీ దురదృష్టం చూస్తుండగానే
వార్ని, మావార్ని, మృత్యుదేవత ఎత్తుకుపోయింది. వారి
తో నా సుఖమేం తీరిందని - ఒక బిడ్డన్నా పుట్టకముందే-

జవాను:- ఏడవకండమ్మా- ఏడ్చి లాభంలేదు. ఇది ప్రపంచం,
పుడుతుంటారు పోతుంటారు. ఏడవకమ్మా ఏడవకు
ఇప్పుడే వస్తాను. (వాడు గుడ్డతో కళ్లు తుడుచుకుంటూ
పోతాడు.)

లలిత:- (తలఁతా విరబోసుకొని-ఇల్లు అదిరిపోయేటట్లు ఏడు
స్తూ వుంటుంది.)

[తేర]

~~~~~

పదియవ రంగము.

[నిత్యబాబు - పిచ్చెక్కిన వాడిలా అటూ ఇటూ తిరుగుతుంటాడు కాసేపు తలను చేత్తో పట్టుకొని పపరీతమైన మనోవ్యధతో తల చిందిరవందిరగా రేపుకుంటూ] కన్న తల్లి దండ్రులతో హోరాహోరీ వట్లాడి ఇల్లొదిలిపెట్టాను పార్టీ కోసం. పార్టీకన్నా గొప్ప దేదీ ప్రపంచంలో లేదనుకున్నాను. అహోరాత్రాలు నిస్వార్థంగా పనిచేసాను. చివరికి ఉమ్మేయించు కున్నాను దెబ్బలుకూడా తిన్నానుకదా - వాళ్ళ నీచాల్ని బయటపెట్టానని అవును బయటపెట్టనూనురి హిందూ సంఘంలో చాలా నీచాలు జరుగుతున్నాయని చాటు వ్యభిచారాలు, జరుగుతున్నాయని అది తప్పునీ పన్నిసాగ్లు ఈ కమ్యూనిస్టులు ప్లాట్ పారాలమీద విమర్శించలేదు. ఎందుకు విమర్శించాలి. వీళ్ళు మాత్రం చేయడంలేదా చాటు వ్యభిచారాలు చాలా నీచాలు అట్లాంటప్పడు వాటిని బయట పెట్టనా, కాంగ్రెస్, పభుత్వంలో స్వేచ్ఛ లేదని విమర్శిస్తారే— ఈ కమ్యూనిస్టుపార్టీలో వుందా అంగుళం స్వేచ్ఛనా-వీళ్ళ ప్రభుత్వం వున్న రష్యాలో వుందా. అట్లాంటప్పడు వీళ్ళ నయీపు వీళ్ళు చూసుకోకుండా ఇంకోళ్ళను విమర్శించడమెందుకు. నోరు మూసుకొని పడివుండాలి. కాని వుండటంలేదు వీళ్ళు. అందుకే నేనూ నోరు మూసుకొని వుండదలచలేదు. అందుకే నేనూ విమర్శించాను- నేనూ స్వేచ్ఛకోసం పోట్లాడాను. స్వేచ్ఛ కావాలన్నానని, వాళ్ళ మోసాల్ని బయటపెట్టానని ఒంటరివాణ్ణిచేసి నన్ను నానాహింసలూ పెడతారా! అహింసకు

రెండు నెలలు మంచం పట్టానే—చిగ్గారెండు నెల్లా రెండురోజులు
(పైకి కత్తిలి చూస్తాడు. ఏదో స్థానం మొస్తుంది. కళ్ళ నెల నీరు
కారుస్తాడు కళ్ళు తుడుచుకుంటుంటుంది.) సత్యనాథి కనపడక సరిగా
రెండు నెల్లా రెండురోజులు. ఒక—తూణం అది కనపడకపోతే
పిచ్చెత్తిపోయేది నాదన్ని నా నుంచి వేరుచేస్తారా.

దుర్మార్గులు - ఇంత ఘోరంచేసినవాళ్ళను బ్రతక
నిన్నను. దేశసేవచేసే రో దేశాన్ని రాజసంచేసే దుర్మార్గులు
వుండటానికి వీల్లేదు. ఇదొక ఫ్యాక్ట్ రీగా తయారైంది. ఈ ఫ్యాక్ట్
రీరో మానవులు, ఈ లీలుగా, బానిసలుగా, యంత్రాలుగా
తయారౌతున్నారు. [వాడ్లొనుంచి అపూర్వం కత్తి పైకి
లాగి కత్తిలి కళ్ళ కెదురుగా పట్టుకుని] ఈ కత్తితో చిత్రవధ
చేస్తారు, ఒక్కొక్కణ్ణి నిలబెట్టి గొంతులోకి దింపుతాను కత్తి.
ఈ నీచులింకా ఈ భూమిపూదవుంటే దేశం నాశనమైపోతుంది.
వసుస నరికేస్తాను. వాళ్ళరక్తం సీసాలకు పట్టించి, ప్రతిరోజూ
సంతోషంగా తాగుతాను. వాళ్ళపుర్రెలు పట్టుకొని పైలాచిక
నృత్యంచేస్తారు. [కత్తిలి ఎగరేసి పట్టుకొని] ఎవవే, కత్తి, నీ
కిన్నాళ్ళకు పని కల్పిస్తున్నాను—ఇంతవరకూ నీ జీవితం,
నాదగ్గర వృధాగా నడిచింది—ఇకమాను నీజీవితం—మహా
హుషారుగా నడుస్తుంది. కమ్యూనిస్టులరక్తంతో నిన్ను స్నానం
చేయిస్తాను. ఆ స్నానంతో నువ్వు తళ తళ మెరుస్తావు నీకొక
పర్వదిన నూనాడు పస చేతికందినవాడివల్లా నీకు -
దొంగలు - నీదులు - కపలులు - వేషాలు వేసేవాళ్ళు
వుండటానికి వీల్లేదు. ఈ భూమిపూద జీవించడానికి

అర్హత లేదు. పద (ఒక్కసారి ఎగిరి గంతేసి ముందుకు దూకుతాడు. ఇంతలోనే తెరవెనుకనుంచి ఒక కంఠ స్వరం నిత్య బాబును సంభోదిస్తూ-)

కంఠం:- నిత్యబాబూ, ఆగు, మౌందరపడి ముందుకు దూకుబోకు, వెనక్కురా.

నిత్య:- (సగం వెనక్కు తిరిగి ఆధ్వనివైపు చూస్తూవుంటాడు.)

కంఠస్వరం:- వాళ్ళు తుచ్చులేకాని, వాళ్ళు చస్తే, వాళ్ళ తల్లులూ, పెళ్ళాలూ గొల్లున ఏడుస్తారు. జీవితాంతం కుమిలిపోతాయి, కొన్ని కుటుంబాలే. అదేకాదు నీకింకొ గుణముంది. అది నీకు బాగా తెలుసుకూడా. మామూలుగా వుండేకంలో నీవు ఎవరినన్నా చూటలన్నా లేక ఒక దెబ్బకొట్టి నా తరువాత విపరీతంగా బాధపడు తుంటావు. ఎందుకు కొట్టానా, ఎందుకు అన్నానా అని నీమనసంతా బాధపడుతుంది. ఇక అట్లాటిది. మనుషుల్ని ఖూసీలుచేసి ఒక్క ఊణం సుఖంగా నిద్ర పోగలవ్రా? పోవేవు, మానసికంగా యమయాతన పడతావు. ఇంత మంచి నా పొట్టన పెట్టుకున్నానే అని. అది నీ అత్త భరించలేదు. కాబట్టి విరమించు-చంపసు వదిలెయ్యి. నీకత్తిని తుచ్చులకత్తంలోతడిపి అపవిత్రం చేయకు-ఇక సత్యవాణి సంగతంటావా-నీదంతా పిచ్చిగాని- సత్యవాణికే, నీవు కావాలను కుంటే రెండు నెలలైనా కనపడకుండా వుంటుందా పార్టీ నిర్బంధించినంత మాత్రాన పార్టీకి జడిసి మృగాలతో నిండిన పార్టీలో కలిసి పోతుందా అదికూడా

ఒక పాపాణమే-సత్యవాణి మీద బ్రమకూడా ఒదిలెయి.
 సత్యవాణిమీదేకాదు-ఈ ప్రపంచం మీదే ఒదిలిపెట్టుకో
 ఇదిగో-ఇటుచూడు-ఈ మానవ ప్రసంచగుంతా. ఆడగాని
 మొగగాని, అంతా దొంగలే-మానవులుగులతో అందులో
 మరీ ఈ కమ్యూనిస్టు పురుగులతో విసుగెత్తి పోయింది
 నీ ప్రాణం-విసుగెత్తిన నీ ప్రాణానికి శాంతి ప్రసాదించు.
 పో. అదుగో కనపడటం లా-తోట ఆతోటలో ఒక పాడు
 పడిన ఇల్లువుది పోయి, అక్కడచేరు. ఆతోట, చాలా
 చల్లగావుంటుంది, పో. ఆలశ్యంచేయకు-(ధ్వని ఆగుతుంది.)
 నిత్య:-పోతున్నా కత్తిదూరంగా విసిరేస్తాడు) ఇకమానవులతో
 సంపర్కం నాకొద్దు-అప్పరసయినాసరే, అరవిందమహర్షి
 అయినాసరే-నాకెవరూ అఖిల్లేదు నేనేస్త్రీనై నేనేపురుషుణ్ణై

నేనే అన్నిటియి, నాతోనే అనుభవిస్తా అనందం. పోతున్నా
 ఆ తోటకే- శిథిలమైన నాకు, ఆ శిథిలభవనమే తోడుగా
 వుంటుంది. అక్కడే నివాస మేర్పరచుకుంటా. (నెళతాడు
 దగ్గలోనే వున్న తోటలోకి. ఆ శిథిలభవనపు అరుగులపై
 కూర్చుంటాడు. చెట్లనీడ అరుగులపై పడుతుంటుంది. (తెర
 వెసుకనుంచి నిత్యబాబును ప్రశ్నిస్తూ ఒక పాట వినబడు
 తుంది.)

పాట.

శాంతి-శాంతి-శాంతి-ఈలోకాని

శాంతి-సుఖం-స్వేచ్ఛా వచ్చే దెన్నదురా.

మన కొచ్చే దెక్కడరా.

నిత్య:- (కొంచెంతలతిప్పి), ఆప్రశ్నకు సమాధానంగా, పాటలు పద్యాలు వరసన చదువుతాడు)

పాట:

1. శాంతి, సుఖమూ, స్వేచ్ఛా, చచ్చేనాడేరా
కట్టెలలో నీ శవం - కొలేస్తూ శానంలో రా-
బ్రతికుండగా రాదురా - || శాంతి ||
ఏవాద జగత్తులో నైనా సరే -
బ్రతికుంటే రాదురా || శాంతి ||
ప్రళయమొచ్చి - ప్రపంచమంతా - జల
మయమై పోతే - వస్తుందిరా - || శాంతి ||
ఈమానవులంతా - ముండ్లలో - భగ్గున మండి
నులైతే - వస్తుందిరా - || శాంతి ||

వచనం:- శాంతి-సుఖం-స్వేచ్ఛ-వెధన ప్రశ్నలు, వెధవబ్రమలు
ఈ స్వేచ్ఛా,, అని అడిగే వాళ్ళు వాళ్ళకీంది వాళ్ళ
స్తున్నారా స్వేచ్ఛ.

పద్యం.

2. మానవునకుగాని - జంతువునకుగాని
ఈ భూమిపై చరించు - ఏ ప్రాణికైననుగాని
స్వేచ్ఛా, సుఖమూ, శాంతి, కలదనుట
ఇంతకు ముందైనను - వుండనుట
ఇకముందైనను వచ్చుననుమాట అబద్ధము
ఇది ముమ్మాటికి నిజమురా.

3. వేలయుగాలకుంచీ - భూమ్మిపై
మానవులు దయించిన నాటినుంచి
ఉద్భవించుచున్న వెన్నో - మతముల్
సంఘముల్ - వేల సంఖ్యలో
ఎప్పటికప్పుడవి - కన్నట్టు నూతనాలుగానే
పాతవి - రోతనిపించుగాని
ఈ కొత్తవిమాత్రము - కొన్ని నాళ్ళకు
కాకపోవునా - పాతవై
రోతనిపింపకుండునా
4. కండ్లకు కన్పించు - తిరుగని
సూర్యుడు తిరుగుచున్నట్లుగాని-
వాస్తవమున - కదలడా సూర్యుడు
మన కండ్ల కడలికేగాని.
5. ఇదేగీతి - తిరుగని సూర్యునితిరుగుచున్నట్లుభావించుగీతి
సంఘము మార్చితిమని .. ఏదో నంస్కరించితిమని
కాలము మారిపోయినదని - బ్రమితుడుగాని
వాస్తవమున మార లేదీ సంఘము-లోకమూ, కాలమూ
మారబోదిక - ముందైన వేలయుగాలకైనా,
వేల మతముల్ వుద్భవించినా-
సంఘముల్ ఒనించినా
జననాయకులు దయించి చచ్చినా

[గోడకు చేరగిలపడతాడు]

[కొద్దికాలం తరువాత ఒక పెద్దగుంపు అరపులతో కర్రలతో ప్రవేశం]

గుంపు:- నిత్యగాబుగారూ - నిత్యగాబుగారూరాండి, పోదాం మిమ్మల్ని హింస పెట్టిన మీ శత్రువులైన కమ్యూనిస్టుల్ని నరుకుదాం రాండి.

నిత్య:- (కళ్ళు నులుపుకుంటూ) నరకడమేంటి? అసలేవరు మీరు?

గుంపు:- మేము - మమ్మల్నే మరచిపోయారా.

నిత్య:- మానవులందరినీ మరచిపోయాను.

అనేక కంఠాలు:- అట్లా మరచిపోరాదు, ఏవరో కొందరి, తుచ్చులమూలాన, మానవులందరిమీద విరక్తి చెందితే ఎట్లా (అందరూ పట్టుపడుతూ గోలగా అరుస్తుంటారు.) మేం కాంగ్రెస్, మేం సోషలిస్టులం-మాది హిందూ మహా సభ-ఆర్, యస్ యస్. మాది ఏసుక్రీస్తునాతం.

నిత్య:- అబ్బ, చాలు. మీరా, ఆగండి. అందరూకలిసి గోలగా అరనకండి. ఇన్ని పార్టీలవాళ్ళూ ఒక్కసారే మాట్లాడితే నాకు పిచ్చైతిపోతుంది, ఎవరో ఇద్దరు ఎందరి తరపునా అసలు సంగతేమిటో మాట్లాడండి.

ఒక దేశభక్తుడు:- అట్లాగే-మాలో మీయిష్ట మొచ్చిన పార్టీ నివరించండి. మీరు నిప్పులాంటి దేశభక్తులు' మాలోచేరి దేశసేవ చేయండి.

నిత్య:- దేశసేవ-(చిన్ని మందహాసంచేసి) దాని రుచిచూసాను.
దేశసేవ- చాలా ఘోరంగా పరిణమించింది. దేశసేవ,
త్యాగం అనేమాటలు, నాకిప్పుడు చాలా అసహ్యంగా
కనపడుతున్నాయి దేశసేవ పేరుతో చాలా అన్యాయాలు
జరుగు తున్నాయి. నా కక్కర్లేదు.

దేశభక్తు:- మా పార్టీలో అంట్లాంటి అన్యాయాలేమీ లేవు
చాలా కంఠాలు:- మా పార్టీ చాలామంచిది - ఇతర పార్టీల
కన్నా, మా పార్టీ మంచిది - మా పార్టీలో చేరండి.

నిత్య:- (చెవులు మూసుకుంటూ) అదిగో మళ్ళి గోలచేస్తు
న్నారు. భరించలేను. ఆగండి. మంచిదిని ఎట్లానమ్మకం.
కమ్యూనిస్టులకున్నట్లే మీకూ ముక్కులున్నాయి, చెవు
లున్నాయి. కళ్ళున్నాయి. తలకాయలున్నాయి. మీలో
మాత్రం మా ర్చేముంది నమ్మడానికి-ఒద్దు వెళ్ళండి నాకు
మానవులమీదే విశ్వాసం పోయింది. దేశసేవపేరుతో
నన్ను మళ్ళి రొచ్చుకోకి దింపకండి. స్వేచ్ఛగా నన్ను
గాలిపీల్చుకోనివ్వండి. బ్రతిమాలుకుంటా-పోండి. ఇదంతా
ఒక నాటకం-నేనూ-మీరు మా ర్చేదేమీలేదు ఈలో
కాన్ని-ఎంతరో అయిపోయాను ఈ లోకాన్ని మా డిద్దామని
యెంచి, తుదకు మార్చలేక కాలప్రవాహంలో కలిసి
పోయాము.

ఒక మతభక్తుడు:- (వెంటనే అందుకుని) నిజం చెప్పారు. నిత్య
బాబుగారూ, మీమీట ఒప్పుకుంటాను. మా మతం
కూడా ఒప్పుకుంటుంది. కాని మావి ఈ కొత్త సంఘాల

లాగు మొన్న పుట్టినవి కావు చాలా పురాణమైనవి-రాండి
మామతంలో చేరండి.

మతస్తులందరూ పోటీ పడుతూ:- రాండి మామతం మంచిది
మామతంలో చేరండి.

నిత్య:- చేరడాలసంగతి, తమవారగాని మళ్ళీ అనుస్తున్నారని అరవ
కండి. మతాలు మీవి పాతవేకానచ్చు. కానీ అవికూడా
ముక్కా, చెప్పుకూ, కట్టూ, తలకాయలూవున్న మానవ
మాతృలేకదూ నిర్మించింది, కాబట్టి సమ్మతంలేదు. విశ్వా
సంలేదు. మీరుకూడా వెళ్ళవచ్చు.

దేశభక్తుడు- నిత్యబాబుగారూ, ఒకప్పుడు దేశంకోసం పాటు
పడ్డారు.

నిత్య:- అవును ఇప్పుడు విసుగెత్తి విరిమించుకున్నాను.

దేశభ:- మీసంగతి మీరే చూసుకుంటే-

నిత్య:- అవును. ఈ ప్రపంచమే బాగుపడుతుంది. ఎవరిసంగతి
వాళ్ళు చూసుకుంటూ ఇంకో శత్రుసంగతిలో జోక్యం కలిగించు
కోకుండావుంటే దివ్యంగా సాగిపోతుంది ప్రపంచం. పరుల
కుపకారం చేయనక్కర్లేదు. అపకారంచేయకుండావుంటే
చాలు మహాపకారంచేసినంతఫలం. ఎవరిసేవ వాళ్ళు
చేసుకుంటే చాలు, దేశసేవచేసినంతఫలం. ప్రపంచానికి
దూరంగావుంటే చాలు- ప్రపంచాన్ని వృద్ధిరించినంతఫలం.

మతభక్తుడు:- కానీ అది అసాధ్యం- చాలాదరిగిపోసికి పరిస్థితులు
అనుకూలించవుకూడా. మామతంలో అర్జునుడికి క్రిష్ణుడు

చెప్పాడు యుద్ధరంగంకో—ఈ మానవమధ్యంకో వున్న
నీవు దుష్టసంహార. చెయ్యాలిందే. దుష్టులమధ్యనవుండి
సంహారంచేయకపోతే నువ్వే సంహారమైపోతావు. అయినా
నువ్వెవరవు. కేకనగు ? కాబట్టి ఆచరించు అని అర్జునుని
రంగంకోకి దింపాడు. దానితో సయంకరయుద్ధంచేసాడు.
అర్జునుడు రక్తప్రవాహంలో ఈదాడు ధర్మంకోసం.

నిత్య:- రక్తాలూ, ప్రవాహాలు ప్రస్తుతం ఉద్దు నాకు. దుష్టుల
మధ్యనవుంటే నిజంగానే సంహారంచేయాలి. చేస్తాను.
కారణం మన సూక్ష్మత్వా నాల్భూకోకు కనుక. కనుక
దుష్టులనుధ్యే ప్రాడపరిచలేదు. మానవులమీద మళ్ళీ
విశ్వాసం కలిగేలావరకూ కనపడకుండా పోతాను,
మానవమాతృలు కనపడని ఏప్రదేశముకోపోతాను. నన్ను
వెళ్ళనీ మండి అచరింకోసంగతి చెప్పరా మీకు-నేను మీకు
కొత్త కాబట్టి, ఇన్నాల్భూ దూరంగావుండి చూస్తున్నారు
కనక నేనంటే మీరంతా మోజుపడుతున్నారు, ప్రేమిస్తు
న్నారు. ఆప్రేమతోనే మీలో చేరకంటున్నారు, కాని
చేరితే, నేనూ కొన్నాళ్ళలో పాతపడిపోతాను మీకు. మీ
కప్పుడు రోలి పుడుతుంది. అసహ్యంకూడా పుడుతుంది,
అదిమామూలుగా కూడాకాదు. నేనుచ్చచ్చి పోతే బాధ
విరగడై పోతుందన్నంతగా-దాంతో నాకూ మీమీద
అంతేపుడుతుంది. అని మీ లేప్పు వల్లకాదు, నామెదడు,
నా ఆలోచనలు, నాపనులు, నాపరిస్థితి మానవ నేత్రా
లకు చాలా అన్యాయాలుగా కనపడుతాయి. అందుకని

నేను దూరంగానేవుంటా. అదేకాక బ్రతికున్నవాడు పాత పడితే (మళ్ళీ చచ్చినవాడైతే పాతపడ్డ కొద్ది మోజెక్కు వాతుంది. విలువకూడా) కోతపుట్టడం తప్పదని నాసిద్ధాంతం. అందుకని మోజులు చెడకుండా వుండాలంటే, ప్రేమలు శాశ్వతం కావాలంటే, ఒకరికొకరు దూరంగా వుండటమే మంచిది. నన్ను నాదారిన పోనీయండి, ఒకరి దారికొకరు అడ్డురాకుండా ఎవరిదారివాళ్ళు పోతూంటే మనమంతా ఆనందంగా బ్రతికే అనకాశాలున్నాయి.

అన్ని కంఠాలు ఒకే సారి - మీదారికి మే మడ్డురాం. పరుల దార్లకడ్డురావడానికి మేం కమ్యూనిస్టులంకాదు, స్వేచ్ఛగా ఆనందంగా మీ యిష్ట మొచ్చిన ప్రదేశంలోకి పొండి. మాదారిన మేం పోతాం.

నిత్యబాబు:- మీరింత సహృదయులైనందుకు పరులస్వేచ్ఛకు మన సారా సంతోష పడగలుగుతున్నందుకు, మీ అందరి కీనా హృదయ పూర్వక వందనాలు. వెళ్ళోస్తాను.

అంతా ఒకే సారి:- వెళ్ళిరండి.

[నిత్యబాబు అరుగుదిగి వెళ్ళిపోతుంటాడు-తక్కిన మానవ సమూహం ఇంకోదారి వెంటవెళ్ళి పోతూ వుంటుంది]

[తేర]

వంచాయత్ర

(గంధారియం)

—o—o—o—

మహానామ ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA10#B103
పుస్తకం పేరు	కేమ్యూనిస్టు పార్టీకి గురి
తారీఖు	25/10/24
ముందు లిట్ట	No
వెనుక లిట్ట	No
మొత్తం పేజీలు	89
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
భాగ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	Oh Ramya
పేజీలు విడదీసినది	Oh Ramya
స్కాన్ చేసినది	K DAVLE
పరిశీలించినది	Oh Ramya
పేజీలు పరిశీలించినది	
రైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	Good.